

ek

nyeret k...  
kancékn...  
adon

február 1. (Az  
gyváradi város...  
egy 300 főnyi tö...  
munkanélküli se...  
rosnál elutasítot...  
dottságot, mire a  
efekturára vonul...  
ktus ígéretet tett  
segélyhez juttat...  
a prefektus tele...  
endörkveszturát a  
onulásáról, mire  
endör érkezett a  
ficiu rendörkvesz...  
re azonban a rend...  
ölete elé értek, a  
esen szétoszlottak.  
olgármester az új...  
ette, hogy a tün...  
gja a folyamath...  
ál.

nyugv...  
től leállt

február 1. A  
sz napra beszüntet...  
eremlés miatt. A  
megindul a munka...  
szünetekkel.

agongyár  
elbocsátott  
ásait

február 1. Az  
amely nemrégén...  
t bocsátott el, most  
éseket kapott az ál...  
vetkeztében a mun...  
sszafogadta.

Bukaresti  
ki 3:0

február 1. A  
ázó Egyesület vasár...  
rányban győzte le  
aresti városi csapa...  
özés kedden lesz.  
karesti magyar kö...  
esapat tagjait és a  
ta vendégül.

egy bukaresti  
keri kedvese  
a közös  
ásból

február 1. Ma  
en egy Marie Ju...  
éves gépirónő Kod...  
rada Stirbey Voda...  
otta magát és meg...  
ságot azért követ...  
evü kedvese az aszt...  
n jelentette be, hog...  
annal hagyja el lak...  
t.

anin az ottani adóh...  
atot teljesítő Gehor...  
ona szolgálati fegyve...  
agát és meghalt. A  
ismeretlen.

ere is közvetíteni fog...  
nyító beszédét a le...  
án. Londonból jelen...  
leszerelési világkonf...  
után tartandó beszéd...  
ka részére is közvet...

Posta postala  
plate in numerar  
No. 224.716-929.

Szerkesztőség  
és kiadóhiva-  
tal: Cluj-Ko-  
lozsvár, Ste...

DI Minisetter Robert  
Disztor 2 II e 8 Budapest

### ZSIDÓPOLITIKAINAPLAP

Bermentetlen  
leveleket nem  
fogadunk el.  
Kéziratok meg-  
őrzésére és visszaküldésére nem vál-  
alkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton  
Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor  
Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hát-  
szegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31

**Ára 5 lej**

Szerda, 1932 febr. 3

5692. ÉV SEBAT 26. XV. ÉVF. 27. SZÁM

## Az „illegális” háború

Még az a szerencse, hogy ez az egész  
shanghai háború nem gilt.  
Igaz az, hogy szakadatlanul ropognak  
a fegyverek, jó néhány ezer ember már a  
tűbe harapott. Shanghai kínai negyedét  
Nankingot bombázzák a  
telegyjutottak. Nankingot bombázzák a  
japán csapatok, a kínai tenger tele van  
mindenféle hadihajóval, de ez csak nem  
háború?  
Hiszen sem Kína, sem Japán nem üzen-  
tek meg a háborút.  
Hadüzenet nélkül pedig nincsen há-  
ború.  
Tudja ezt jól a Népszövetség, azért  
nem csinál semmit.  
Ha majd valamelyik fél megüzeni a  
másikat a háborút, biztosan megmozdul  
a Népszövetség is.  
Addig kár az egész. A népszövetségi  
urak a markukba nevetnek. Csak hadd  
bördöljék egymást a kínaiak, meg a ja-  
pánok.  
Ugy sem gilt az egész.  
Nem szabályos harc az, ami folyik —  
illegális háború.

## Mi történt?

Borsán, az éhhalálhoz közelálló lakos-  
ság körében a szélsőséges elemek féke-  
vesztett agitációja ismét tragédiával fe-  
jeget.  
Egész Máramarosban szörnyű aratása  
van a nyomornak és a bűnesetek egymást  
érik. Teljes anarchia közeleg már eb-  
ben a megyében. Akinek pénze van, az  
meggyilkolástól retteg, az éhez, nyo-  
morgó, munka és földnélkül élő zsidó  
pedig összehúzódva surran el a román  
paraszt háza előtt, mert nem tudja, hogy  
mikor csattan el a hátán a botütés.  
Az emberek nem tudják, hogy mikor  
repül fel a vörös kakas házaik ormára.  
Máramaros a gazdasági tespedés, kul-  
turális visszamaradottság és az állati  
sorba süllyedt emberlételek sorsverte  
hajaja.  
Csak munka kellene, csak üzembe kel-  
lene állítani a fűrészeket, csak le kellene  
szállítani a tarifákat és Máramaros né-  
pének volna mit ennie és nem volna tere  
az agitációnak.  
De mi történt?  
A minisztertanács a máramarosi köz-  
munkálatok tervét egyelőre elejtette.  
Hát akkor enni kell adni a népnek.  
Pézt, hogy ne hulljanak el az emberek  
az uccán és hogy mégse degradálódjanak  
egészen állati sorba Máramaros sokat  
szenvedett lakói.  
Pézt kell tehát.  
De mi történt?  
Az erdélyi miniszter által kért negy-  
venmillió lej nyomorgély helyett két-  
millió lejt szavazott meg a miniszter-  
tanács.

## Argetoianu és a polgári társadalom

A mai kaotikus világban az ember sok  
mindent megér. Ami nem is csoda, hiszen  
máról-holnapra olyan eseményeknek va-  
gyunk a szemtanúi, amelyek homlokegye-  
sen megcáfolják mindazokat az illuzió-  
kat, amelyek a multban valamennyire él-  
tettek bennünket. Sok megdönthetetlen-  
nek hitt felfogást cáfoltak meg az idők  
váltásai, sok olyan igazságot diszkredi-  
táltak, amelyeknek ma éppen a megfordí-  
tottjuk igaz.

## A francia radikális szocialista párt élesen tiltakozik a német adós- ságok törlése ellen

### Chautemps képviselő deklarációja a radikális szocialisták naggyűlésén

Párizs, február 2. A francia radiká-  
lis szocialista párt legutóbbi nagy-  
gyűlésén Chautemps pártvezér, volt mi-  
niszterelnök nagyszabású beszédet  
tartott a leszerelés problémájáról.  
Chautemps beszédében megállapította,  
hogy a Brüning kancellár által eldo-  
bott kesztyű, amely egy szabadon vál-  
lalt szerződés egyoldalú felborítását je-  
lentti, szerencsés módon egyesítette az  
összes francia pártokat, amennyiben va-  
lamennyien egyet értenek Franciaor-  
szág követeléseinek megvédésében és

mindannyian ki fogják kényszeríteni a  
szerződések respektálását, amelyek  
egyedüli posszibilis alapját képezik a  
nemzetközi hitelnek.  
— Rendkívül örömmre szolgál —  
folytatta beszédét Chautemps — a fran-  
cia egységnek ez a megnyilatkozása. A  
kormány sohasem fogja hasztalanul  
segítségenket kérni, amikor Franciaor-  
szág közös ügyéről van szó. Ami  
minket ebben a kérdésben a kormány-  
tól elválaszt, csak jelentéktelen metó-  
dusbeli különbség.

## Henderson hatalmas pacifista be- széddel nyitotta meg a leszerelési konferenciát

### Ezeröttszáz delegátus vesz részt a konferencián. Kommunisták akarták megzavarni a leszerelési konferencia megnyitó ülését

Genf, február 2. Mintegy ezeröttszáz  
delegátus jelenlétében, kedd délután  
félnegy órakor Henderson, volt angol  
külgyminiszter nagyszabású beszéd  
keretében nyitotta meg a leszerelési  
konferenciát. Beszédében hangoztatta,  
hogy az államok ma többet költenek  
fegyverkezésre, mint a világháború  
előtt. Ez az állapot elviselhetetlen. A  
népeknek meg kell érteniök, hogy a  
fegyverkezés további folytatása, illető-  
leg abbanemhagyása nélkül lehetetlen  
a jelenlegi világválságból kivezető utat  
találni.  
Henderson beszédét a delegátusok  
nagy figyelemmel hallgatták végig.  
Egyébként a leszerelési konferenciát  
a kommunisták tüntetéssel akarták  
megzavarni. A rendőrségnek azonban

tudomására jutott a készülő tüntetés és  
már eleve betiltott minden gyülekezést,  
valamint megfelelő intézkedéseket fo-  
ganatosított a rend fenntartására. A  
megnyitást megelőzőleg tegnap még  
Tardueu francia hadügyminiszter Genf  
ben tárgyalást folytatott Massigli fran-  
cia népszövetségi delegátus jelenlété-  
ben Thomas angol gyarmatügyi minisz-  
terrel a leszerelés kérdéséről. Ugyan-  
csak a tegnapi nap folyamán Wander-  
wilde volt belga külgyminiszter kihall-  
gatáson jelent meg a királynál és át-  
nyújtotta az uralkodónak a 350 ezer  
belga aláírásával ellátott és a leszerelés  
érdekében a világ közvéleményéhez in-  
tézett petíciót. A kihallgatáson jelen  
volt Renkin jelenlegi belga külgymini-  
szter is.

Arra azonban mégsem számítottunk,  
hogy Argetoianu, kiváló bel- és pénzügy-  
miniszterünk egy szép napon azt is fel-  
fogja fedezni magában, hogy neki pozí-  
tív hite is van. Még pedig monotheista  
alapon nyugvó hite. Ez annál is inkább  
csodálatraméltó, mert eddigi működésé-  
vel inkább politheista hajlamairól tett  
bizonyosságot. Egyidőben az averescanus  
párt egyedül üdvözítő voltában hitt, hogy  
rövidesen — a romániai értelemben vett  
— liberalizmusban lássa a megváltás  
egyetlen lehetőségét. Azóta a liberalizmus  
ban sem hisz többé, sokkal inkább hisz  
önmagában és abban a fasisztaizmi methó-  
dusban, amelynek „áldásait” olyan gyak-  
ran érezteti velünk.

Azaz, Argetoianu, saját bevallása szer-  
int, most már sem a liberalizmusban,  
sem a parasztpártban, de sőt önmagában  
sem hisz. A polgári társadalom az, amely-  
ket legújabb hitével megisztelt és amely-  
nek jövője mellett olyan nobilis nyilatko-  
zatot tett. Argetoianu ebben a hitében  
nem áll egyedül. Igen kiváló emberek van-  
nak, akik szintén hisznek még a polgári  
társadalom jövőjében, vitalitásában és  
regenerálódásában.  
Ami azonban ezeket az embereket  
Argetoianutól megkülönbözteti — az,  
hogy ezekben az embereken és hívőkben  
maga a polgári társadalom is hisz. Bizik  
bennük és ideáljainak átértékelését várja

tőlük. Nem hinnék azonban, hogy a pol-  
gári társadalom, bárha csak romániai  
vonatkozásban is, — hinne Argetoianu-  
ban. Sőt ellenkezőleg: az az érzésünk,  
hogy ha a polgári társadalmat alkotó  
polgárok többségét megszavazhatnók —  
és amennyiben ez a szavazás nem az  
Argetoianu-féle módszerek szerint menne  
végre — úgy ez a szavazás bel- és pénzü-  
gyminiszterünk kárára ütne ki. Arge-  
toianu hite tehát a polgári társadalomban  
kissé egyoldalú. Pénzügyi és belügyi erő-  
szakossága aligha elégíti ki a polgárság  
igényeit. Sőt az az érzésünk, hogy a pol-  
gári társadalmat sokkal jobban lehet  
félteni az Argetoianuktól, mint elvi ellen-  
feleltől. Jobban lehet félteni, mert éppen  
az Argetoianuk és a Iorgák azok, akik ezt  
a polgári társadalmat minden vonatko-  
zásban diszkreditálják.

S ha Argetoianunak az a véleménye,  
hogy ő el tudja képzelni a polgári társa-  
dalmat képek, szobrok és művészek nél-  
kül — nekünk viszont az a szerény állás-  
pontunk, hogy ezt a polgári társadalmat  
Argetoianu és az Argetoianuk nélkül még  
sokkal tökéletesebben tudjuk elképzelni.  
Sőt talán akkor sem tévedünk, ha a pol-  
gári társadalom megmentését az Arge-  
toianuk politikai működésének fájdalmas  
nékülözésétől sokkal gyorsabban várjuk,  
mint e működés még fájdalmasabb fenn-  
tartásától.

## VILÁG TÜKRE

### A válság hajóján

A londoni Times „the American Para-  
dox” c. cikkéből idézzük a következő soro-  
kat, amelyek egy új apokaliptiszis erejével  
vetítik elénk az új világkatasztrófa sötét  
árnyékát. „Tízmillió munkanélküli — írja  
az idézett lap tudósítója az Egyesült  
Államokból — októbertől decemberig két  
milliárd dollárral csökkentek a bank-  
betétek; a legnagyobb amerikai városok  
pénzügyi csődje, Csikágó, Detroit, Filadelfia,  
sőt Newyork alig bírják fizetni  
közalkalmazottaikat; kétmilliárd dollár  
deficit a szövetségi kormány idei háztar-  
tásában és így tovább. Az 1931. esztendő  
teljes sötétségben mult el, miután egész  
nyáron ezrével aludtak a hajléktalanok a  
Central Park padjain. Semmi remény  
arra, hogy 1932-ben jobb lesz, bár a szövetségi  
kormány Hoover elnök indítvá-  
nyára akciót kezdett a rekonstrukció cél-  
jaira: kétmilliárd hitelt mozgósított az  
ipar és kereskedelem segélyezésére, ami-  
ből a kincstár egy félmilliárdot azonnal  
aláírt, míg a többi másfélmilliárdot ga-  
rantálni hajlandó”. Így ír a Times. És  
valóban a világkatasztrófa egész szörnyű  
méretei csak most kezdenek kibontakozni.

Próbáljuk összefoglalni a jelenlegi  
gazdasági válság legjellemzőbb tüneteit.  
A gigantikussá nőtt termelőerőket a fo-  
gyasztás jelenleg adott korlátai között  
nem lehet kihasználni. Számptalan mil-  
liárdnyi értéket semmisített meg, élel-  
miszert, iparcikket, termelőeszközöket,  
de a dolgozó nép gyors ütemben csökkenő  
vásárlóereje a termelésnek még mindig  
radikálisabb korlátozását követeli.  
Az összeomlással küzdő iparnak és  
mezőgazdaságnak legalább a belső piacát  
biztosítandó, az összes államok egyre  
magasabb vámfalakkal veszik körül ma-  
gukat. Az internacionális kapcsolatokat  
leépítik és a világgazdaság nemzeti gaz-  
daságokra oszlik. A belföldi áruk köte-  
lező használatát összekapcsolják a kül-  
földi export brutális megakadályozásá-  
val. Németország csak belföldi buzát,  
rozsot, krumplit, gyapjút használ, Olasz-  
országban a külföldi buzát csak 95 szá-  
zalék belföldi buzával keverve lehet  
áruba bocsátani, Finnországban ugyanez  
a helyzet a rozsral, Csehszlovákiában a  
liszttel. Anglia belföldi gabonája szá-  
mára keverési kényszert vezet be.  
Julius óta több mint harminc állam  
emelte fel a vámfalakat. Anglia az érték  
50—100 százalékaival vámolja el a be-  
hozott árukat, Olaszország 15 százalékkal,  
Hollandia ugyanabban az idővel 10 százalékkal,  
más országok (Kolumbia, Litvánia) szin-  
tén 100 százalékkal, Franciaország vi-  
szont egy 15 százalékos antidumping-  
vámot léptetett életbe.

Még ez az örültséggel határos vám-  
védelem sem bizonyult azonban elégséges  
nek. Számos állam a behozatal kontingen-  
tálását vezette be. Franciaország fára,  
húsra, marhára, cukorra, tejtermékekre,  
borra, szénre; Anglia lisztre és buzára,  
Belgium és Görögország szénre, Ausztria  
romániai fára és húsra, valamint cseh-  
szlovákiai fára és gerstlire. Svájc kontin-  
gentálja az egész német behozatalt és  
Hollandiában is hasonló rendelkezések  
várhatók.  
Számos országban a behozatalt a be-  
viteli monopólium életbeléptetésével érik  
el. Bulgáriában csak ez a monopólium  
hozhat buzát és rozsot, Spanyolországba  
csak az állami monopólium hozhat be kül-  
földi árut, Esztországban a beviteli mo-  
nopólium a következő árukra terjed ki:  
agrártermékek, kőszén, petróleum és más  
készárúk, Törökországban a beviteli mo-  
nopólium alá tartozik majd minden fon-  
tosabb árukategória.  
Öt államban beviteli tilalmak vannak  
érvényben. Lengyelországban műtrágyá-  
ra, Braziliában gépekre (!), Dániában  
pezsőgőre és likőrökre, Izlandban kötött-  
szövött árukra és luxustárgyakra, Kolum-  
biában különböző luxustárgyakra.  
Számos országban viszont a devizakor-  
látozások kihatása egyenlő a tényleges  
behozatali tilalommal, Ily módon szállítja  
le Németország egyre jobban a behozata-

lát. Magyarország a szénbehozatalát, Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Braziliában a behozatalhoz szükséges devizák kiutalása bizonyos szabályokhoz van kötve, Ausztriában, Finnországban, Észtországban és Lettországon csak a sürgősen szükséges árukategóriákra utalnak ki devizát, Bulgáriában pedig bizonyos árukra egyáltalában nincs deviza.

Mialatt azonban az egyes államok ilyen brutális módon védekeznek a behozatal ellen, ugyanakkor mindenképpen arra törekednek, hogy kivitelüket minden országba, tekintet nélkül a fennálló akadályokra, fokozzák. A különböző vámok és válságok kivédését szolgálják: Németországban a fuvarkedvezmények és exportprémiumok, Magyarországon a bolletta, Jugoszláviában gabona- és liszt-külkereskedelmi monopólium, Észtországban ugyancsak a külkereskedelmi monopólium, Lengyelországban az exportprémiumok, amelyek egy egész csomó exportcikkre terjednek ki, búzára, rozszára, szénre, húsra, baconra, stb. Más országokban viszont a valuta elértéktelenedése miatt exportprémiumként.

Nincs többé világpiac, de a még meglevő piacokon csak annál konokabban folyik a harc. A szabadverseny meghalt, az egyes érdekcsoportok ma állami eszközökkel és az államhatalom pénzügyi támogatásával harcolnak egymás ellen. A világgazdaság szétesése már annyira fokozódott, hogy egyes államok a közvetlen árucseréhez folyamodnak. Németország készárakat ajánl fel Amerikának gyapot és petróleum helyett, a braziliai kávéért cserébe az ipari termeléshez szükséges szén adja. A gazdasági autarkia hangoztatása (amely visszatérés a kapitalizmus egy alacsonyabb fejlődési fokához) megérthető, ha tekintetbe vesszük, hogy maga a kapitalista termelés is — bizonyos tekintetben — egy évszázadra esett vissza.

A gazdasági krízis viharában összeomlott a produkció fölé tornyosuló kölcsönök és értékpapírok tőzsdéi kurzusai. A milliárdos veszteségek az összes tőzsdéket kivették rendes kerékvágásukból. Az Amsterdamsche Bank az amsterdami tőzsde veszteségét 1930 januárja óta 5 milliárd forintba becsüli. Az amerikai tőzsdék több mint 10 milliárd dollárt veszítettek, hasonló veszteségek vannak a londoni, párizsi, berlini tőzsdéken.

Az internacionális hitel babilonjai tornya is összeomlott. A bankok összeomlásával egyidejűleg a betétekért való hajszája is megindult. Az Egyesült Államok 1930-ban 1345 bank 865 millió dollárral, 1931-ben több mint 2000 bank több mint 2 milliárd dollárral omlott össze. Összeomlottak: Ausztriában a Creditanstalt, Németországban a Danat és Dresdner Bank, Franciaországban az Union Parisienne, amely mögött a nehézipar állt, Olaszországban a Banca Commerciale, Romániában a Marmorosch Bank, Dániában a Handelsbanken. A betétekért való versenyfutás megindult. Franciaországban a Banque de Francnak aranyrudakat kellett kiadni, amit a betétesek feldrabboltak maguk közt. A modern hitelrendszer mintegy ellillant és helyébe a legsötétebb középkor lépett — a pénzváltó aranymérlegével.

Ezek a jelenségek jellemzik a világgazdaság mai válságát. Utolsó támaszték ként az államhatalom ugrik be a „nemzeti” gazdaságok védelmébe. A német kapitalizmus ma 90 százalékgig az állami támogatás mankóján botorkál. Mussolini Itália egész gazdaságát az állam finanszírlis támogatására bázisozza. Franciaország arra kényszerült, hogy milliárd frankokkal nyuljon a magángazdaság hóna alá. Egyedül a Francia Banknak 2 és félmilliárd dollár sietett segítségére a font esése következtében előállott veszteségek pótlására; támogatta a Crédit Nationalt, az Union Parisienne-t, a nehézipart, a hajózást, támogatja a mezőgazdaságot. A holland állam hasonlóképpen pótolta a Nemezi Bank 50 millió forintos veszteségét, támogatta a privat bankokat, iparát és mezőgazdaságát. Ugyanez a helyzet Angliában, az Egyesült Államokban és a többi államokban. Az állam finanszírlis terheinek megnövekedése a maga egészében az adózó széles tömegekre hárul.

A krízis csúcsponyjaként egy egész csomó állam bement a csődöt, vagy államcsőd előtt áll. A ausztrália, Brazília, Chile, Kolumbia, Ecuador kimondották a moratóriumot fizetéseikre. Ezekhez csatlakozott a transzfermoratórium egészben vagy részlegesen való kimondásával Magyarország és Ausztria. Németország a Stillhalte által abba a helyzetbe került, hogy nem kell nyíltan fizetéseiket elmulasztani. És így tovább.

Van-e a válságból kiút?

Nemzeti megoldás nincsen többé. A

válságot csak nemzetközi összefogás gyűrheti le. Ebben a hónapban szezonja van a nagy nemzetközi konferenciáknak. De a leszerelési konferencia színeit a japán-kínai hadszíntér adja meg. A hadi-

adósságok rendezéséről puszkaporos levegőben fognak tárgyalni és nem valószínű, hogy ilyen körülmények között megálljt lehetne parancsolni a gazdasági zúllásnak. (h. j.)

## A bukaresti egyetem tanácsa Jorga ellen fordult

Prorektorrá választották meg Coculescu professzort, akit Jorga kiutasított a szobájából

Bucuresti-Bukarest, február 2. A bukaresti egyetem tanácsa tegnap este ülést tartott a Jorga-Coculescu ügyében. A tanács megállapította, hogy Coculescu emeltebb hangon beszélt, mint kellett volna, viszont Jorga kiutasította a teremből a professzort. Az egyetemi tanács erre vonatkozó megállapításait külön bizottság foglalta jegyzőkönyvbe és terjeszti újból a tanács plénuma elé. Ezután feláll Basi-

lescu professzor, akinek tegnap a prorektorsága körül az incidens lejátszódott és kijelentette, hogy lemond a prorektori tisztségről. Az egyetemi tanács erre megválasztotta az új prorektort, nagy meglepetésre Coculescu személyében. Bukaresti körökben nagy feltűnést keltett ez a választás az előző napi incidens után és az ellenzéki lapok megállapítják, hogy az egyetemi tanács ezzel Jorga ellen fordult.

## Hármezer jezsuita hagyta el rendházait Spanyolországban

A jezsuita iskolák üzeme rem szűnt meg

Madrid, február 2. A spanyol köztársasági kormány legutóbbi intézkedése szerint a jezsuita rendhez tartozó papok tartoztak elhagyni rendházukat. Az országból való távozásukat nem követték, de papi ruhájukat polgári öltözékre kellett fölcserélniük. A jezsuiták száma Spanyolországban 3000-re rugott, beleértve a pátereket, a noviciusokat és prátereket. Nagyrésze a jezsuitáknak már elhagyta az országot. Itáliába vándoroltak ki.

A jezsuiták vagyoni helyzetének átvizsgálása alkalmából kiderült, hogy számos kolostor és iskolaépület nem is volt a jezsuiták tulajdona, hanem vallási közületeké, vagy magánembereké.

Az Ebro mellett levő meteorológiai obszervatórium az illetékes egyházkerület tulajdona.

Az összes vallási egyesületek, négyzetek stb. tiltakozásukat jelentették be a jezsuita rend feloszlása miatt. Bilbaóban több fiatalembert tartóztattak le, akik a kormányt támadó röpiratot terjesztettek.

A jezsuita iskolákban a tanítást állami tanerők folytatják, a jezsuita egyetembe harminc világi tanár vonult be. A Spanyolországban visszamaradt jezsuiták világi iskolákban kaptak alkalmazást az új eskü letétele után. Sokan egyszerű lelkészeknek mentek a vidékre.

## A király szeretné, ha az új választásokat új választási törvény alapján vezetnék le

Bucuresti-Bukarest, február 2. Madgearu tegnap délután 4 órakor kihallgatáson volt a királynál. Az audienca 5 óráig tartott és azon hir szerint a nemzeti parasztpárt főtitkára a párt választójogi tervezetét ismertette az uralkodó előtt. Nemzeti parasztpárti körökben azt hiszik, hogy a király, aki nagy figyelemmel hallgatta meg Madgearu ismertetését, szeretné, ha a választójogi reformja rövidesen megvalósulna, hogy egy bekövetkező választás már az új törvény szerint folyjon le. Erre az új tekintettel a párt a parlament elé fogja terjeszteni Mirto tavalyi törvényjavaslatát, hogy a

kérdést aktualissá tegye a törvényhozás előtt.

A nemzeti parasztpárt parlamenti csoportja ma értekezletet tartott, amelyen a parlament elé terjesztendő törvényjavaslatokkal és a párt ezekkel szemben követendő magatartásával foglalkoztak. Elsősorban kijelölték az uttörvényjavaslat szónokait, kik ma délután éles kritikában fogják részesíteni a javaslatot.

A párt körében mély részvételt keltett Mihalache apjának halála. A pártelnök elhunyt apját ma temették el. Topoloveniben a nemzeti parasztpárt tagjainak élénk részvételtől kísérvé.

## Németek, franciák, angolok és belgák hatalmas nagygyűlésen követelik a leszerelést

„Gonoszok és örültek kezében vannak a fegyverek“

Párizs, február 2. A franciaországi szocialista párt és a szocialista szak-szervezetek tegnap Párizsban óriási béke és leszerelési nagygyűlést tartottak. A gyűlésen tizezernél több résztvevő hallgatta a szónokokat, akik között Antonia Sender német reichsrati képviselő beszéde keltett nagy feltűnést. Hangsúlyozta, hogy Németország népe a súlyos krízis és a hatmillió munkanélküli ellenére sem akarja a háborút.

Az angolok részéről Tom Shaw beszélt az angol impérium veszedelmes helyzetéről, amelyből csak progresszív elvek valórávalásával tud megmenekülni.

Vandervele a leszerelésről tartott nagy beszédében kijelentette, hogy a népek megértő együttműködésére emi- nens szükség van. Ha a leszerelés gondolata nem válik rövidesen valóra, ak-

kor nemsokára nem lehet majd fizetni sem a munkanélküli járandóságokat, sem a katonai zsoldot.

Végül Paul Faure és Leon Blum beszélt. Faure kijelentette, hogy Németország megérdemli a világ bizalmát. A republikánus Németország sokkal szilárdabb, mint a hitleri. Leon Blum kijelentette, hogy a háborút csak a dolgozók szolidaritása tudja a világ feje fölül elhárítani. Muszaj leszerelni, mert a fegyverek a „gonoszok és örültek“ kezében vannak. Ki kell ragadni kezük-ből a fegyvert.

## Vissza a háboruba?

## SPORT

Folynak az országos ping-pongbajnokság küzdelme a Newyork nagytermében

21 egylet 90 versenyzőt nevezett be a versenyre

Cluj-Kolozsvár, február 2. (Az Uj Kelet tud.) Valószággal előzönik a várost azok a fiatalemberek, akik most valamennyien az országos asztali teniszbajnokság babérait vágyakoznak. Kilencven ember gyűlt össze a Newyork-kávéház nagytermében, ahol négy ping-pongasztalon küzdenek egymással az ország összes ping-pongozói. A „zsidó tenisz“ az utóbbi években rendkívüli népszerűsége telt szert, amit az a hatalmas érdeklődés is bizonyít, amellyel a prágai ping-pong világbajnokságokat világszerte kísérték. A „zsidó tenisz“ elnevezés jogosan illeti meg az asztali teniszjátékot. Mindegyik játékosok kerülnek az asztali teniszhez. Romániában a zsidó sportegyesületek vezetnek a ping-pong élén: az aradi Hakoah, a temesvári Kadima, a nagyváradi Makkabi, a kolozsvári Haggibbor, a brassói Ivria.

Lányok és fiuk, többnyire husz éven innen, mérköznek a bajnoki címért. A benevezések meglepően szépszámban gyűltek össze a kolozsvári sportszövetség ping-pong szakosztályához, amelynek ritka agitációs elnöke: Wesel Károly, éjt-napot egyétező munkálat készitette elő a rendezés nehéz és felelősségteljes munkáját. Ennek a munkának köszönhető, hogy az ország minden számottevő egyesülete résztvevő a versenyen.

A lista egészen imponáló: Bukarestből a IMCA és az Aurora, Kolozsvárról a Haggibbor, KAC, TC, Romania, Universitatea, KKASE, a brassói Ivria, a kézdívásrhelyi KTC, Temesvárról a Kadima és a TMTE, Aradról a Hakoah, és a Hellas, Nagyváradról a Makkabi, a NAC és a Terekvés, Nagyszébenből az NSE, Nagybányáról a Tricolor, Marosujvárról a Labor és Gyulafehérvárról az Unirea indulnak a versenyen. Huszonegy egyesület, összesen 90 versenyzővel.

A versenyek első délelőttjén még nem tulságosan nagy a verseny iránti érdeklődés. A pódiumon Wesel Károly dirigálja a csapatversenyeket, mellette Heim Sándor KAC segít a rendezés munkájában.

A közönség kedden délután kezd gyülekezni a teremben, ahol megindultak a selejtező mérkőzések. A favorit csapatok: az aradi Hakoah és a temesvári Kadima. A Haggibbornak néhány évvel ezelőtt nagy ping-pong-gárdája kimerült már és most az új generáción van a sor, hogy a kolozsvári zsidó sportnak a ping-pongban való hegemóniáját megvédje. A Steiner-Schwartz-Weisz összetételű csapattól sikeres szereplést és váratlan betörést várnak a versenyen.

Az egyéni versenyben két emberrel beszélnek a teremben. Az egyik a temesvári Ungár, a másik az aradi Ponta. Mindketten többszörös bajnokok.

A döntő meccs valószínűleg kettőjük között fog eldőlni. De az előmérkőzések is rendkívül szép meccseket hoznak. Egyes asztalok körül óriási a tolongás. Izgalmas szettek, szép, egyenlő kizdelmek jellemzik a mezőnyt. A versenynek sikere van, sehol semmi fennakadás a rendezésében. A négy asztalnál állandóan váltják fel egymást a játékosok.

Kedden és szerdán egész napon áll fognak tartani a versenyek. A rendezés a mai viszonyokhoz alkalmazkodva nagyon szerény: 20 lejes belépti díjat szabott meg a verseny mezeitől. A döntő versenyekre valószínűleg ma szerdán délután kerül sor.

## Robu terrori

Megindult a

Bucuresti-Bukarest Kelet tudósítóját a Cuza-pártban lehet, amelynek Uj Kelet hasábján Cuza párthívei főleg Motz Karl romániai látogatása — mint emlékeztető diakkongresszusos a német és román közönségre utal — között Motz beszélt, hogy ez a politika követője revizióját is mint tika egyik program. Mint annak idején kolozsvári ifjúság foglalt ezzel szegte, hogy ez a párt politikai program helyet. Cuza parlamentben megad, hogy a Nékaázzon és már tő a németországi tozlatni, Németo kell adni.

A Cuza párt rendkívül érdek amelyet a párt elnöke intézet megye prefektus Bucovinei“ című következőket tar

„Prefektus Egészen a Nagy Keresztény Ngyei szervezetén belül tíz éven giával működött 16-án az összes és a megyei tan gyűltünk össze egyházi gyűlés ejtsük.

Ez alkalommal megyei szervező működéséről tan közölte, hogy delegátus titkos A hitlerista Motz, a békesz déről beszélt. hatálytalanítani

A ma egyik sár

Az Ifj

pre

Dr. Tótság

Főbb fejezete mézetest. A Amikor a gye féle érettség. érkezett szeré kétféle felelős hoanalizis és A szerelem sz többneűség. vagy ártatlan kiismeret há A „kényes ké

Mindkét nem kon kívül a s okvetlen olva méltó külső k vet.

UJ KELET

Kérem részben küldeni: Dr. problémái kö lej utánvétellel

Pontos cím



# ZSIDÓ VILÁG

## Hozzászólás az ortodox konferenciái ankéthoz

Elérkezett már annak az ideje, hogy végre helyreálljon a béke az ortodox hitközségek és a központi iroda között. Hiszen azok az ellentétek, amelyeket az ugynevezett szefárd-ügy idézett elő a kolozsvári hitközség és a központi iroda között, továbbá a nagyvárad, a szatmári hitközség és az iroda között felerősítették ma már likvidáltaknak tekinthetők. Ilyen körülmények között a küszöbön álló konferenciának egyik elsőrendű feladata kell, hogy legyen az iroda és az egyes hitközségek közötti harmonia kiépítése és annak megszilárdítása.

Az utóbbi évek konferenciáin olyan atmoszféra alakult ki, hogy a nagyobb hitközségek delegátusai tüntetően kivonultak a konferenciáról és távol tartották magukat annak munkájától. Ennek köszönhető az a különös helyzet, hogy a végrehajtóbizottságban és a választmányban: Nagyvárad, Kolozsvár, Szatmár, Sziget, Temesvár, Nagybánya stb. hitközségei vagy egyáltalán nem, vagy pedig aránytalanul csekély számban jutottak képviselőkhöz. Ez hozta magával azt a szertelen állapotot, hogy az erdélyi ortodoxia hivatalos szerveit egy a konferencián kisebbséget képező párt irányítja.

A teljes béke és harmonikus munka érdekében feltétlenül szükségesnek tartom egy előzetes értekezlet összehívását, amelyen az egyes hitközségek kiküldöttjei meg kell, hogy keressék a tökéletes együttműködés útjait és eszközeit. Ez pedig mindenek előtt a jelenlegi végrehajtóbizottság és választmány lemondását teszi szükségessé és a konferencia feladata lesz majd egy olyan vezetőségnek a megválasztása, amely az összes hitközségeket és az összes aránylatokat arányosan és megfelelően képviseli.

Az előzetes értekezletnek második igen nagy jelentőségű feledatát kell, hogy képezze a meglévő alapszabályok módosításának előkészítése olyképpen, hogy az kiküszöbölje a hitközségek konferenciái képviselőinek aránytalan elosztását.

Véleményem szerint csak ezen az uton és csak ezen az alapon sikerülhet az oly súlyos helyzetbe sodródott erdélyi hitközségek anyagi és erkölcsi talpraállítása.

Az elnök személyét illetőleg, meggyőződésem szerint, akár egyházi, akár világi férfit választ a kongresszus, a választásnak életfogytiglanig kell szólnia. Az előkonferencia összehívása azonban minden körülmények között szükséges ahhoz, hogy a déli konferencia ne az önjelölték tülekedésének, hanem egy öntudatos és produktív munka beindításának legyen a színhelye.

Nagyfaludi Mándor

Az „American Palestine Committee” megalakulásának visszhangja. Lapunk tegnapi számában közöltük, hogy Curtis, az Egyesült Államok alelnökének és Borah szenátorának kezdeményezésére Amerika vezető politikusi és államférfiai bizottságba tömörültek a palesztinai Zsidó Nemzeti Otthon ügyének előmozdítása és forszírozása céljából és az alakuló gyűléshez Hoover elnök feltűnően megleghangú levelet intézett. Az a tény, hogy a Committee alakuló ülésén maga Curtis alelnök elnökölt, hogy Hoover elnök levelében is magáévá tette annak célkitűzéseit, továbbá, hogy azon a kormány képviselői és az amerikai politikai pártok vezetői is résztvettek, — mély benyomást gyakorolt a Washingtonban működő diplomaták körében. A diplomáciai körök biztosra veszik, hogy Amerika ezzel fokozottabb és újszerű érdeklődést fog tanúsítani Palesztina ügyei iránt és különösen a Zsidó Nemzeti Otthon felépítését illetőleg. Az amerikai Committee megalakulása, — amelyben nagyrésze van E. Neumannnak, a cionista exekutív amerikai tagjának, — éles visszhangot váltott ki Londonban is. A Jewish Agency exekutívje táviratilag üdvözölte a Committeét és Neumannt. A „Manchester Guardian” vezércikkben foglalkozik az amerikai politikusok és államférfiak akciójával. Az angol lap

nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy Hoover elnök levelében nagyfokú érdeklődést és szimpátiát tanúsított a palesztinai zsidó építómunka iránt. A lap felidézti Wilson elnök emléket, akiről köztudomású, hogy az ő hozzájárulásával látott napvilágot 1917-ben a Balfour-deklaráció. Annak ellenére — írja a lap, — hogy Amerika nem tagja a Népszövetségnek és a mandátumnak Anglia részére való átadásában sem vett részt, — az Egyesült Államok mégis szoros kapcsolat-

ban voltak a mandátum-politikával. 1922-ben az Egyesült Államok szenátusa és kongresszusa egyhangulag foglalt állást a Zsidó Nemzeti Otthon felépítése mellett. Három esztendővel később egy Amerika és Nagybritánia között létrejött Palesztinára vonatkozó konvenció pecsételte meg ezt a kapcsolatot. A lap nagy jelentőséget tulajdonít annak is, hogy az American Palestine Committee egyik vezetőtagja, Borah szenátor, az amerikai szenátus külügyi bizottságának elnöke.

## Január 8-án tárgyalja a nagyvárad-i törvényszék az élesdi háromszoros rablógyilkosság bűnperét

Oradea-Nagyvárad, február 2. (Az Uj Kelet tud.) A nagyvárad-i törvényszék második tanácsa január 8-án fogja tárgyalni a háromszoros élesdi rablógyilkosság bűnügyi főtárgyalását. A nagyfontosságú bűnügyi főtárgyalás iránt általános érdeklődés nyilvánul meg és Atanasiu tanácselnök úgy döntött, hogy háromtagú bíróság fogja a nagyjelentőségű pert tárgyalni.

A tárgyalást Babic tanácselnök vezeti, míg mellette dr. Hoványi József és Popescu bírák, valamint dr. Roxin Miklós albiró vesznek részt a tanácsban. Az ügyészség részéről Grecu Joan, a második tanács ügyésze van a nagyfontosságú perre delegálva. A tanácselnök még nem döntött afelől, hogy kibocsát-e belépőjegyeket, vagy sem.

# KÖZGAZDASÁG

## Megegyezés történt Románia és Magyarország között a petróleumtermékeknek vasuton való szállítására

Rendkívül jelentékeny tarifaengedményeket tett a két állam, hogy a dunahajózási társaságokkal konkurálhasson

Bucuresti-Bukarest, február 2. (Az Uj Kelet tud.) Hosszas tárgyalások után az államvasutak igazgatósága rendkívül nagyjelentőségű szerződést kötött a magyar állammal. A szerződés jelentékenyen megkönnyíti a petróleum termékeknek magyarországi exportját. Másrészt pedig egy szerencsés megállapodás révén lehetővé teszi, hogy a petróleum-termékek Magyarországra, Ausztriába és Csehszlovákiába száraz földön szállítsák és ezzel a petróleum-szállításoktól tehermentesítsék a Dunát.

Már hosszú évek óta a romániai petróleum-termékek a Dunán keresztül jutnak el a külföldre. Néhány külföldi hajózási társaság előnyös transzport-feltételek mellett megszerezte ezeket a szállítási jogokat, bár a Duna szállítási utvonala lényegesen hosszabb, mint a vasuté. A vasutak deficitjei így Romániában, mint Magyarországon végül is ennek a hibás rendszernek a revíziójára vezettek és most ez a szerződés megadja azt a lehetőséget, hogy a jelentékeny szállítási költségek a két államvasut kasszájába folynak be. Nagy vonalakban ez a szerződés 30

százalékos tarifaengedményt biztosít mindazon petróleum-termékeknek, amelyek a romániai nyeresztermelő helyekről magyar állomásokra nyertek szállításra. Ugyanakkor a magyar államvasutak 62 százalékos engedményt ad az országon átszállított petróleumtermékeknek. Csak ilyen jelentékeny árleszállítással érhető el az, hogy az államvasutak konkurálni tudjanak a rendkívül olcsó hajózási társaságokkal. A szerződésben nemcsak a magyar állomások, hanem az ausztriai és csehszlovákiai tranzitállomások, mint Hegyeshalom és Szob is bennefoglaltnak.

Ezeket az engedményeket azonban csak minimálisan 12 ezen tonna szállításhoz köthették, amelyet vagy Magyarországra, vagy Magyarországon keresztül külföldi államokba kell szállítani a román petróleum-iparnak. Miután a szerződés február 1-én lépett életbe, a tizenkétmillió tonnát tizenegy hónapra kell kalkulálni. A szerződés még megállapítja, hogy a petróleum-rakományok Kürtösön, Pécsán, Bihar püspökön, vagy Valea lui Mihaion keresztül kell, hogy elhagyják az országot.

## TŐZSDE

Kolozsvár, február 2. Márka 40, holland forint 68.50, dollár 169, font sterling 600, fr. frank 670, lira 8.65, cseh korona 502, pengő 22, dinár 3, shilling 20, sv frank 32.90, zloty 19.50 belga frank 24.

Bukarest: Fr. frank 6.59, font 584, dollár 167.55, belga frank 23.37, lira 8.46, sv. frank 32.79, cseh korona 4.98 és fél, márka 39.85, holland forint 67.60.

Zürich: Márka 121. 20, holland forint 206.30, dollár 512.50, font 17.68, fr. frank 20.17, lira 25.67 és fél, cseh korona 15.17, dinár 9.05, lej 305, zloty 57.35.

Minden ezer lej után két lej számlá-illeték fizetendő. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium bélyegügyi igazgatósága félreértések elkerülése végett közli, hogy az 1932 január elsején életbeléptetett új illetéktörvény értelmében a számlák után nem 1.32 ezrelék, hanem két ezrelék fizetendő, tehát minden ezer lej után 2 lej.

A kormány nem mondott le a mezőgazdasági adósságok kategórizálásáról. Bukarestből jelentik: Egyes reggeli lapok azt a hírt közölték, hogy a kormány lemondott volna a mezőgazdasági adósságok kategórizálásáról és minden mezőgazdasági adósság konverzió alá esnék. A hírek nincsenek semmi alapja, amennyiben az eddigi kategórizálás marad érvényben.

Az alkalmazottak járandósága is a kényszerregezési kvótában fizetendő? Nagyváradról jelentik: A nagyvárad-i ítéltábla jelentős elvi döntést hozott abban a kérdésben, hogy a kényszerregezési törvény az alkalmazottak hárlekos fizetésének követelésére is vonatkozik-e. A kényszerregezési törvény 20-ik paragrafusa szerint azok a követelések, amelyek csőd esetén külön kielégítésre jogosultak, ezt az előnyüket a kényszerregezés esetén is megtartják. Ennek alapján az a bírósági gyakorlat fejlődött ki, hogy az alkalmazottak járandósága nem esik a kényszerregezési törvény rendelkezései alá és teljes egészében kifizetendő. A nagyvárad-i tábla a Nissel és Faragó Rt. felebezése után ezt a gyakorlatot lényegesen megváltoztatta és kimondotta, hogy a kényszerregezési törvény beadásától a kényszerregezés lebonnyolításáig járó alkalmazotti járandóságok is a kényszerregezés hatálya alá esnek és a kényszerregezési ajánlatban elfogadott kvóta arányában és terminusában fizetendők ki.

## EGYESÜLETI ÉLET

Megalakult a Brith Ivrit temesvári csoportja. Dr. Briszker Ezekiel kezdeményezésére Temesváron megalakult a Brith Ivrit helyicsoportha. Az alakuló gyűlésen Veres Ernő, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, dr. Gelber és Zwi Lewanon, a Keren Hajjeszod delegátusa, valamint a temesvári zsidó közélet számos vezető egyénisége vett részt. Dr. Briszker Ezekiel és dr. Gelber nagyszabású héber beszédekben méltatták a Brith Ivrit jelentőségét s ama reményüknek adtak kifejezést, hogy Temesváron sikerülni fog eredményes és élénk hebraizációs munkát kifejteni. A Brith Ivrit elnökét, dr. Markus Józsefet, a zsidó liceum igazgatóját, annak titkárául pedig Edelstein M. David tanítót választották meg. Elhatározták, hogy a csoport egyelőre, egyszer hetenként, szombat este nyolc órakor fogja összejöveteleit megtartani a hitközség egyik termében s a vezetőségi gondoskodni fog arról, hogy azokon élvezetes héber előadásokat tartassanak, valamint, hogy héber újságok, folyóiratok és könyvek a csoport tagjainak rendelkezésére álljanak.

Dienst. A ma, szerda este 9 órakor a City kávéházban megtartandó Dienstben a rendes heti revüt Feuerstein Kálmán tartja meg. A Héber-kurzus legközelebbi összejövetelét, ma este pontban háromnegyed 8 órakor tartja meg. A kolozsvári pincérmunkások műsoros táncestélye. F. év február hó 11-én csütörtökön este 9 órai kezdettel az Építőmunkás-otthon összes termibein tartják ezidei műsorral egybekötött táncestélyüket a kolozsvári pincérmunkások. A műsoron kívül, mely a koncertélyt bevezeti, a rendezőség gondoskodik arról is, hogy az estélyen résztvevők egész idő alatt jól érezzék magukat, kellemesen szórakozzanak s ezért tombola, szepentin, konfeti csata, szépség és csunyasági verseny, táncverseny stb. megrendezését határozta el. Az estély tisztá jövedelme a csoport munkanélküliségély alapjára lesz fordítva. Estélyi ruha nem kötelező. Beleptidij nincs. Műsor megváltása kötelező. Műsor előre váltható Czerjék Hermann titkárnál Str. Iuliu Maniu 24.

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó gyermekdelutánja. Az Árvagondozó kolozsvári csoportja február 7-én tartja meg 3-ik műsoros gyermekdelutánját a katolikus gimnázium dísztermében, pontosan 3 órai kezdettel. Műsor: 1. Prolog és conference Bergner Evi. 2. Szaval: Cion felé Klein Zicuka. 3. Tánc Goldstein Elza kíséri G. Lili. 4. Vidám jelenet Vágó Médi. 5. Mandolin szóló: Waldhorn. Volga Szönyi Hansi. 6. Matróztánc Finkelstein Aliz és Stróli Hana. 7. Mese Hamburg Szerén. 8. Tánc Goldstein Margit és Irén. 9. Zongorajáték Silbermann Vera. 10. Gyermejjáték Bergner Evi. 11. Grotszk tánc Fischer Nuszi és Hans Sári. 12. 1 felv. bohózat Benedek Duczi, Weisz Miri, Weisz Juli és János. 13. Kabaré Fischer Nuszi és Bubi. Aki gyermekének örömet akar szerezni, feltétlenül jöjjön el erre a hangulatos delutánra, ahol kedves körben szórakoztatni fogjuk kicsiny hallgatónkat. Kérjük gondolniak arra, hogy a delután bevétele sok szegény árva sorsán fog segíteni. Szeretettel várjuk tehát gyermekével együtt Erdélyi Zsidó Árvagondozó kolozsvári helyicsoportha.

## Hadüzenet

### Anglia is japán el

London, február 2. Kezelt jelentés a Nankingban felszólítást intéző sághoz, hogy esetleges elhagyás és vagyombiztos nem tudják ga. Egyidejűleg a képviselői Newbankok képviselőket tartó tetien elhatáro semmiféle költés és ezáltal nem gútséget a hadsáhos.

Sanghaiban ként a harcok vább duinak. logság a hadih alatt és repülő landó támadás len.

A japán agr amerikai és an álláspontjuk magatartása tí

### Kína az

London, február 2. hadüzenetnélkü tényleges háború bedik. Sanghainai kormány v is lángokban. Sanghaiban és kegyetlenségge szulják meg m lakosság. Ez vakmerőség, a lábbal tiprása lenére sem eny kötöben egyre fölényben gyűlrikai hajóhad

Holott a jap nem megfogja állást, mely vé lizmus elsziget amerikai korm relmét és legu erélyes hangor nankingi japá Valószínűnek erélyhez rövid ni fog, sőt az ma megnyiló meg fogják ta eszközoeket is, nek és harci k Amerika legut bejelentette, h törésnek egész avatkozásával

A japán el az eleddig szé nát is felébres hogy Csang-K gához ragadta ra vall, hogy élvezhetik a k nyeit és rövid lálni magukat és hatalmas k Egyébként do véres ese ujab tudósít Newyork, fel des-tengeri flo hagyta San P kötöket. A flo getekre tart, a ak Keletászia

Hadüzenet nélkül is teljes hevesseggel folyik a keleti háború

## Amerika és Anglia Sanghai és Nanking azonnali kiürítését követeli Japántól

Most már Nanking is lángokban áll. Csang-Kai-Sek vette át a vezérletet a kínai haderők felett. Nanking körül tovább folyik a harc. Keleti kegyetlenséggel gyilkolnak a japánok. Mozgósítják a kínai polgári gardát. Az északmandzsuriai vasútvonalon megszakadt a közlekedés

Anglia is Amerika intranzigens álláspontja felé közeledik a japán erőszakosságokkal szemben

London, február 2. Lapzártakor érkezett jelentés szerint a külföldi hatalmak Nankingban tartózkodó képviselői felszólítást intéztek az európai lakossághoz, hogy készüljenek fel a város esetleges elhagyására, mert személyi és vagyombiztonságukat a hatalmak nem tudják garantálni.

Egyidejűleg az amerikai nagybancok képviselői Newyorkban, az angol nagybancok képviselői pedig Londonban értekezletet tartottak, amelyen egyöntetűen elhatározták, hogy Japánnak semmiféle kölcsönt nem folyósítanak és ezáltal nem nyújtanak közvetlen segítséget a hadviselés további folytatására.

Sanghaiban és Nankingban egyébként a harcok változatlan erővel tovább dülnek. A japán tengerészgyalogosok a hadihajók ágyúinak védelme alatt és repülők támogatása mellett állandó támadást intéznek a kínaiak ellen.

A japán agresszivitással szemben az amerikai és angol kormányoknak az az álláspontjuk alakult ki, hogy Japán magatartása türhetetlen és éppen ezért

### Kína az utolsó szál emberig védi magát

London, február 2. A japán-kínai hadüzenet nélküli, de annál véresebb tényleges háború frontja egyre szélesedik. Sanghai után most már a dél-kínai kormány volt fővárosa: Nanking is lángokban áll. A japán katonák Sanghaiban és Nankingban igazi keleti kegyetlenséggel, állati vérontással bosszuszúlják meg magukat a védtelen kínai lakosságon. Ez a brutális és egyben vakmerőség, a nemzetközi jognak ez a lábbal tiprása Japán részéről annak ellenére sem enyhül, hogy a sanghaji kikötőben egyre fenyegetőbb számban és főlegben gyülekeznek az angol és amerikai hajóhad egységei.

Holott a japán elvakultság aligha nem megfogja teremteni azt az ellentétet, mely végül is a japán imperia-izmus elszigeteléséhez fog vezetni. Az amerikai kormány kezd elveszíteni türelmét és legutolsó jegyzékében már erőlyes hangon tiltakozik a sanghaji és nankingi japán beavatkozások ellen. Valószínűnek látszik, hogy ehhez az erőlyes rövidesen Anglia is csatlakozni fog, sőt az sem lehetetlen, hogy a ma megnyíló leszerelési konferencián meg fogják találni azokat a nemzetközi eszközöket is, amelyek a japán éhségnek és harci kedvnek gátat szabhatnak. Amerika legutóbbi jegyzékében azt is bejelentette, hogy kész a japán előretörésnek egész keletázsiai flottája beavatkozásával végetvetni.

A japán előretörés egyébként kezdte el eddig széthúzó és tanácstalan Kínát is felébreszteni. Az a körülmény, hogy Csang-Kaj-Sek marsall újra magához ragadta a katonai hatalmat, arra vall, hogy a japánok már nemsokáig élvezhetik a kínai felkészületlenség előnyeit és rövidesen szemben fogják találni magukat egy jól megszervezett és hatalmas kínai hadsereggel.

Egyébként a Távolkeleten lejátszódó véres eseményekről a következő újabb tudósításaink számolnak be:

Newyork, február 2. Az amerikai csendes-tengeri flotta 65 egysége tegnap elhagyta San Pedron és San Franciskó kikötőket. A flotta egyelőre a Hawai szigetekre tart, amelyek féltávoltságban vannak Keletázsia és a nyugatamerikai part-

nem fogják hagyni a japán támadások és hadműveletek állandóságát. Ezzel kapcsolatban az angol kormány utasítást küldött a leszerelési konferencián résztvevő delegáció vezetőjének: Thomas gyarmatiügyi miniszternek, hogy a hatalmak leszerelési delegációinak vezetőit azonnal hívja össze értekezletre és közölje velük, hogy Anglia és Amerika energikus lépésre szánták el magukat a japán-kínai konfliktus likvidálása érdekében. Az angol kormány arra is felszólította Thomas minisztert, hogy az erőlyes akcióhoz kérje a leszerelési konferencián résztvevő delegációk vezetőinek hozzájárulását. Tardieu francia hadügyminiszter Franciaország és Grandi Olaszország nevében kijelentették, hogy haladéktalanul csatlakoznak az akcióhoz.

A Genfi Journal de Geneve szerint Amerika és Anglia követelni fogja Japántól Sanghai és Nanking azonnali kiürítését, a légi bombázás azonnali abbahagyását, valamint beleyezését abba, hogy semleges zóna állítsassék fel és ezt a zónát a japán hadsereg tiszteletben is tartsa.

vidék között. Mint közöltük, a japán hadihajók megkezdtek a Jang-cse-kiang folyóról Nanking bombázását. A Hirodo japán hadihajó 18 ágyúlevést adott le a városra, amely több helyen kigyulladt.

Egyidejűleg a Stimson amerikai hadihajó is közölte szikratávirón, hogy hét japán egység hajógyui tüze alatt tartja Nankingot. A városon kívüli kínai erők tüzérése viszonzta a tüzelést. A város több ponton ég. A villamosüzem áramszolgáltatása szünetel, mert az ágyúzás több gépet megrongált.

A házak sötétek s csak a néhány kigyulladt ház lángja nyújt a közvetlen környéknek világosságot. A hajóágyúk lövedékeinek védelme alatt a japánok tengerészkatonákat szállítottak partra Nankingban is.

A partra szállított tengerészek és a kínaiak között elkeseredett harc folyik. Az amerikai naszad a tüzelés elől védettebb helyre vonult.

A japán flottilla Nanking bombázásával egyidejűleg a Jang-cse-kiang torkolatáig terjedő partszakasz mentén több erőt is tűz alatt tartott. Az erők útegei viszonzták a tüzelést. Nankingban a hajóágyúk tüzeinek, az első jelentések szerint, 60 emberélet esett áldozatul. Japán tengerészkatona partraszállás után közel harcban birtokukba vették a nankingi hajógyári negyedet. A Jang-cse-kiang alsófolyása mentéről a lakosság pánik-szerűen menekül. Több ezren csónakokon hagyták el Nankingot. A harc ugy a szárazföldön, mint az erők és hadihajók között tovább folyik. A kínai kormány különösen azt kifogásolja, hogy a japán hadihajók minden előzetes figyelmeztetés nélkül tüzzel árasztották el a nyílt városnak tekintett Nankingot.

#### Keleti borzalmak

London, február 2. Sanghaiban megszünt az általános sztrájk. A bankok és kereskedések megnyitották helyiségeiket. A városban elhalt a fegyverzaj, de nyomorúságos a vihar előtti csend. Sapei városrész egyes romjai még mindig lángolnak.

A nemzetközi koncessziós területen sor katonaság szállotta meg a főpostát. Attól tartanak, hogy a postai forgalom meg fog szakadni.

Tegnap a kínai negyedekben japán katonák több házat, amelyben kínai franktirőket sejtettek, csóvával felgyújtották.

150 kínait, akiket franktirősséggel gyanúsítottak, közvetlen közelből, bírói ítélet nélkül agyonlőtték. A mérszálás áldozatait rosszkádásig megakarták teherautókon szállították ki a városon kívüli területre, ahol a holttesteket elföldelték.

Az amerikai sajtó felháborodással ír a sanghaji vérengzésről és Nanking ágyúzásáról. Különösen az Evening Post és a Newyork Telegram vezetnek a japánok elleni éles hangban.

## Amerika új jegyzéke az egész keletázsiai flotta beavatkozásával fenyegeti meg Japánt

London, február 2. Az egyre fokozódó és mindinkább elmérgesedő ellenségeskedések ügyében Amerika és Anglia diplomáciai képviselői Sanghaiban tovább folytatták fáradozásaikat a japán-kínai fegyvernyugvás létrehozása érdekében. Eredményt még mindig nem értek el és állítólag kevés is a remény arra, hogy olyan fegyverszüneti megállapodás jöjjön létre, amelyet mind a két fél betart.

Sanghaiban újabb 800 skót katona érkezését várják.

A Daily Express távirata szerint a sanghaji japán főkonzul bizalmas utasítást küldött a nemzetközi koncessziós területen letelepedett japán családok nőinek és gyermekeinek, amelyben készenlétre szólítja fel őket. A nők és gyermekek valószínűleg a közeli napokban japán szállítóhajókon elhagyják Sanghait.

Anglia a tokiói külügyminisztériumban egyébként harmadizben tiltakozott a sanghaji eseményekkel kapcsolatban. A nagy-követ hangoztatta, hogy az angol kormány japán akcióját Sanghaiban elhamarkodottnak itéli, amely az angol állampolgárok élet- és vagyombiztonságát is veszélyezteti. Josphisawa japán külügyminiszter válaszában azt hangoztatta, hogy Japán Sanghaiban tett intézkedései nem lépnek túl a szükséges mértéket s ezért azt kell feltételeznie, hogy az angol tiltakozás tulzolt értesüléseken alapul.

Az amerikai kormány szintén küldött újabb jegyzéket Tokióba. Ebben Japán sanghaji támadását nemzetközi jogellenesnek minősíti

és jelzi, hogy szükség esetén az amerikai keletázsiai egész hajóhad meg fog jelenni Sanghai előtt.

Lehet, hogy ennek a jegyzéknek erőlyes hangja támasztja alá az Indo-Pacifique távirati iroda ama jelentését, hogy fennáll a lehetséges annak, hogy a távolkeleten 3 napos fegyverszünet álljon be a japánok és kínaiak között. Tegnap Sanghai felett kiújult a japán repülőtevékenység. 17 katonai repülőgép körözött a város felett, anélkül, hogy bombát vetettek volna le.

#### Oroszország már nem tiltakozik

London, február 2. A dél-kínai eseményekkel egyidejűleg a mandzsuri Charbin hivatalos értesítés érkezett arról, hogy a moszkvai kormány visszavonta tiltakozását az ellen, hogy az északmandzsuri vasútvonalon japán csapatokat szállítsanak. Moszkva a visszavonulást azzal indokolja meg, hogy a vasutigazgatóság kínai tagjai bementek a japán kivánságok teljesítésébe és így az orosz tiltakozás is tárgytalanná vált.

Egyébként mára volt esedékes a Kínától független Mandzsuria proklamálása is. Eddig még nem érkezett hír arról, hogy az önálló mandzsuria köztársaságot proklamálták volna.

Moszkvában nem nagy kedvvel veszik tudomásul a Kína és a szovjet között létesítendő ütköző állam tervét.

Hivatalos körökben hangoztatják, hogy lejre emeli fel.

Az amerikai lapok elégtétellel állapítják meg, hogy Anglia erősen kanyarodik a távolkeleti kérdésben az intranzigensőbb Amerika álláspontja felé.

#### Csang-Kai-Sek marsall Kína hadserege élén

Egyébként a Houston amerikai páncélos cirkáló hat torpedóromboló kíséretében megérkezett Sanghaiba. Két angol repülőgép-anyahajó is teljes sebességgel utban van Sanghai felé.

Ezzel egyidejűleg Csang-Kai-Sek marsall Lu-yang-ban ütötte fel főhadiszállását s újra kezébe ragadta Kína katonai vezetését. Nem küldenek hadüzenetet Tokióba, de el vannak szánva a végtelenségig védekezni a betörő japánokkal szemben. A nemzeti gardát közelebről mozgósítani fogják.

Ezzel kapcsolatban a párizsi Matin közli azt a kínai kormányzólatot, amelyet a hadüzenet ügyében kiadtak.

Ez a cáfolja azt a szándékot, hogy Kína még a mai nap folyamán megüzenné a háborút Japánnak.

A nyilatkozat ugyanakkor leszögezi, hogy amíg Japán folytatja Kína megállítását és amíg Kínának egy fegyvere és egy embere van, nem hagyják abba a védekezést.

Nanking környékén kínai katonák lázasan dolgoznak védelmi állások kiépítésén. Lövészárkokat ásnak és tüzéréget helyeznek el a védelmi állásokba.

az orosz emigránsok és a fehér gardisák a Távolkeleten már eddig is sok kellemetlenséget okoztak a szovjetnek és az önálló Mandzsuria meg fogja növelni a gardisták és emigránsok által okozott kellemetlenségeket.

#### Kína újabb segélykiáltása a népszövetséghez

London, február 2. A japán háborus magatartás eseményeivel kapcsolatban Genfben Kína népszövetségi delegátusához új utasítások érkeztek, amelyben a Lu-yangban tartózkodó kormány hangoztatja, hogy Japán azon kísérlete, hogy Sanghait és Nankingot megszállja, újabb megsértése a népszövetségi alapokmányának, a kilenchatalmi szerződésnek és a Kellogg-egyezménynek.

Kína újlag és nyomatékosan arra kéri a népszövetséget, tegyen gyors és hatékony intézkedéseket, amelyekkel a további japán támadásoknak elejét lehetne venni.

A kínai kormány fenntartja magának azt a jogot, hogy az okozott károkat Japántól megfelelő kártérítést igényelhesen.

Ezzel kapcsolatban jelentik az Exchange Telegraphnak Washingtonból, hogy az Egyesült Államok nem képviseltek magukat a sanghaji események megvizsgálásával megbízott népszövetségi bizottságban. Az elhatároznak az az indoka, hogy az Unió nem tagja a népszövetségnek s ettől eltekintve is, a tanács nem egyhangu határozat alapján küldötte ki a bizottságot. A Reuter távirati iroda genfi távirata szerint

Charbin környékén az északmandzsuri vasútvonalon a forgalom megszakadt.

Emiatt a Lytton angol delegátus elnöklése alatt még decemberben megbízatást nyert népszövetségi bizottság nem Oroszországon át utazik Mandzsuriába, hanem Newyork felé száll hajóra s onnan igyekszik a lehető legrövidebb idő alatt megközelíteni utja végcélját. A bizottság ma hajóra szállt.

## Háromszázezer lejjel felemelte a munkanélküli segélyt a nagyvárosi tanács

Oradea-Nagyvárad, február 2. (Az Uj Kelet tud.) A hétfői munkanélküli tüntetés ügyében a városi tanács ma ülést tartott, melynek során Peranza professzor azt a javaslatot tette, hogy a városi tanács újabb közmunkákat kezdeményezzen és ugyanakkor emelje fel a munkanélküli segélyre előirányzott 800 ezer lejjel összegét, mert a munkanélküliek száma állandóan növekszik. A városi tanács elfogadta az előterjesztést. Elhatározta a tanács, hogy újabb közmunkákat létesít és a munkanélküli segély összegét egymilliószázezer lejjel emeli fel.

# Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —  
IRTA: MICHAEL GOLD

(39)

Anyám nem szivlelte Baruch Goldfarbot és nem hitt neki. Baruch Goldfarb East-Side tekintélyes embere volt, politikai ügynöke a Tammany Hallnak, cionista vezér és egy nagy rövidáruüzlet tulajdonosa. Fiatal, szegény ördög korában ugyanabban a román városban élt, mint apám s körülbelül ugyanabban az időben vándorolt ki Amerikába. Ez okból kifolyólag tekintette apám Baruchot barátjának.

Egyszer, emlékezetem szerint, Baruch eljött a lakásunkba és rábeszélte apámat, hogy vegyen részt a választásokon.

— Nagyon egyszerű dolog, — mondotta apámnak. — Holnap megszerzem neked az állampolgárságot, a rákövetkező napon azután elmesz szavazni. Lehet egyszerűbb a dolog?

— Igen ez nagyon egyszerűen hangzik, — mondta apám elbűvölve.

— Természetesen! — válaszolt a nagy férfi és megveregette apám vállát. — Nincs más dolgod, mint hogy egy keresztet rajzolj a csillag alá. Értsd meg jól, a csillag alá! Kapsz három dollárt és demokráta vagy. Amerikában demokrátnak lenni nagyon jó dolog, Hermann. Ez pénzt hoz és barátokat szerez.

Apám tehát elment szavazni. Anyám ellene volt e kísérletnek, de ki tudta volna apámat lebeszélni valmiről, amiért lelkesedett. Baruch egyik embere három különböző helyiségbe vitte választani. A harmadik helyiségben, egy borbélyműhelyben botalt támadt egy ember a másikkal. Apám nagy sietséggel próbálta a helyiséget elhagyni, az ajtóban azonban valami idegen ember egy furkosbottal ütötte fejbe anélkül, hogy tudta volna, miért.

Ily módon szerzett apám egy lyukat a fejébe, betegszállító kocsit kellett hozatni, hazajött, kötszerekkel bepólyázva, kijózanodva, csalódottan.

— Katie, igazad volt — nyögte. — A választás csak az ir fickóknak való. Sohasem fogok hasonló veszedelmes dologba belemenni.

Baruch Goldfarb azonban eljött még egyszer látogatába s azt a bizonyos „balcseset“ ügyesen kimagyarázta. Apám továbbra is hitt neki, Anyám azonban már nem.

Ezen az estén elkísértem apámat Baruch Goldfarbhoz. A nagy ember szívélyesen fogadott, bennünket rövidáru üzlete mögött levő irodájában.

— Csinos fiad van! — mondotta. — Nesze egy penny, fiam, vegyél fagyfalatot. Neked pedig egy jó szivar, Hermann. Mi nyomja a szivedet?

Apám tüstént kipakolt, kitalálta élet-történetét, beszélt nadrágtartóműhelyről, gondjairól a mázoló mesterséggel s a kivánságáról, hogy önálló legyen. Megkérdezte vajjon Baruch adhat-e háromszáz dollárt kölcsön neki?

Baruch eleinte nem válaszolt. Telt vörös arcát jelentős gondolatok árnyékai sötétítették el. Végül lerázta a hamut a köpcészsébe és így szólt:

— Megteszem! Megszerzem a pénzt számodra, Hermann. Talán nem ezen a héten, talán nem is a jövő héten, de nem sokára. Momentán magm is nagyon szűkben vagyok — számlákat kell kifizetnem. De nem együtt voltunk fiatalok? Nem együtt loptunk szilvát és almát a gyümölcsfákról s nem egymás mellett uszkáltunk a Dunában? Az ilyesmit nem felejtí el az ember soha. Segíteni fogok rajtad barátom!

Baruch azután rábeszélte elragadtatott apámat, hogy lépjen be abba a páholyba, amit ép most szervezett meg. A páholy neve: „Baruch Goldfarb közhasznú betegségi- és halál-esetére biztosító társulat“. A tagdíj, magyarázta Baruch, egyenlőre évi tíz dollár és még valami járuléka. Ezért a tagok számos kedvezményben részesülnek.

— Ha egy tag megbetegszik, nyolc dollárt kap hetenként és a páholy-testvérek küldöttsége meglátogatja a beteget, diszóvval a derekukon. Ha meghal, akkor nemcsak egy küldöttség, hanem az összes tagok kísérik diszóvval a derekukon a sirig és a páholy temetőjében a neki fenntartott helyen temetik el. Minden tagnak igénye és joga van egy szép te-

metésre és a fenntartott sirra. Az özevegy ötszáz dollárt kap, amit a járulékokból fizetnek.

A páholy különben bálákat rendez és minden községi választás alkalmával a demokráta pártra szavaz. És ami a legszébb az egészben, a tagok ünnepélyesen kötelezik magukat egymás támogatására üzleti dolgokban.

Apám természetesen belépett. Hogy is mondhatott volna le a nap alatt egy ilyen értékes helyről?

Pár héttel később egy vasárnap kivitt bennünket a temetőbe. Büszkén mutatta meg anyámnak a számára kijelölt sír helyet. Megpróbálta anyámat rábeszélni, hogy lépjen be a páholy női alosztályába s ily módon biztosítson magának sír helyet az övé mellett.

— Igen, — mondotta anyám vontatottan — szeretnék te melletted pihenni, Hermann. És szép is ez a temető. De előbb lássuk, hogy ez a Baruch Goldfarb segít-e rajtad üzletileg. Ha megteszi, hiszek neki és belépek a páholyba.

Apám mindezeket a kételyeket nem ismerte. Baruch Goldfarb bálványa lett, a páholy pedig dicsteli vesszőparipája. Apám csodálta a páholy gyűlések rituzeit, a titkos jelszavakat, az arany és biborszínű öveket, a fehér keztyűket és a teatralis ceremóniákat. A házak mázo-

## SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

### Ma este: Titkos Iona bucsuja

Diadalmas sikeri vendégszereplését ma este fejezi be Titkos Iona. Ma egy Kolozsvárott még nem adott, briliáns új vígjátékban, a párizsi és budapesti színházi évad legraguyóbb szenzációjában, a „Kényes válóper“-ben fog fellépni Titkos Iona.

Szombaton este: egy hónapi szünet után az első operett-előadás. — Lámpaláz — csak felnőtteknek! Első felvonás után 50 daab ingyenyjegyet sorsolnak ki a Maya premierjére. Holnap fejezi be a kolozsvári operett-együttes óriási sikeri előadásorozatát Temesváron. Holnapután a társulat már Kolozsváron lesz s szombaton este megindulnak ismét az operett-előadások. Az első előadás szombaton este 9 órakor a „Lámpaláz“ lesz, ez a példátlanul mulatságos, bombasikerű új operett, amelyet 100-szor adtak Budapesten fergeteges tapsok közepette. A „Lámpaláz“ helyzeti kicsit kényesek, szövege kissé szabad és merész s ezért nem való fiatal lányoknak. A „Lámpaláz“ főszerepeit Neményi Lili, Ihász, Tompa, Selmezy, Putnik, Miklóssy Margit, Leóvey fogják játszani. A „Lámpaláz“ szombati esti előadását 21. számú A. bérletben tartják meg. A viszontlátás örömet bizonyára fokozni fogja, hogy kellemes meglepetésül az első felvonás után 50 darab ingyenyjegyet fognak a színpadon kisorsolni. Ezek az ingyenyjegyet a idei évad legnagyobb szenzációjára, a „Maya“ című új operett-száger első előadására lesznek érvényesek. Sorsjegy nincs. Aki megváltja belépőjegyét szombati estére, nyerhet egy ingyenyjegyet a Maya jövő heti premierjére.

Vasárnap este: Alvinci huszárok. Hétfőn este: Viktória. Mindkettő nagyon olcsó mozhelyárakkal! A legnépszerűbb két operett van kitüzve a közeli napok műsorára. Vasárnap este 9 órakor az Alvinci huszárokat adják. Hétfőn este pedig a Viktória. Mindkét előadást nagyon olcsó mozhelyárakkal tartják meg. Legdrágább jegy 40 lej. Jegyekről tanácsos már most gondoskodni.

lása sivar foglalkozás lett szemében, este azonban az élet átváltozott egy gyönyörű páholy gyűléssé. A sok gyűlés után Baruch és a legfontosabb funkcionáriusok társaságában elment a második Avenue kávéházaiba. Ez nagyon hízelgett neki.

— Ezek nagy emberek! — mondotta ujongva anyámnak. — Csupa önálló kereskedő emberek! Az ilyen emberekkel hasznos érintkezni; megtanulja az ember, hogy kell pénzt keresni! És mi mindent tudnak ezek! Tudod mi az egy aldermann, Katie?

— Nem, de nem is érdekel. — Pedig érdekelhetne! Ez politika! Ma este tudtam meg, hogy mi az aldermann és milyen fizetést huz. Azután magyaráztak még valamit. Csak amerikai illetőséggel bíró ember lehet elnök. En nem lehetek. De a mi kis Mikeynk igen, Katie. Képzeld csak!

— Jó, — mondta anyám. — Ó ez a Baruch! — folytatta megindultan apám, — nemcsak üzletember és a páholyunk elnöke! Még titkára is egy cionista klubnak és gondnoka egy zsinagógának. Azt mondja, hogy ez politikailag használt neki. Azt mondja kell, hogy az ember higgyen Istenben. A zsidóknak nincs orszáruk, magyarázta. Bronswillemben hausuk lesz telkekben, mondotta még. Ez a Baruch még telekspekuláns is! Azt mondta, hogy szerez egy jó háztelket nekem.

— Elő! hátul el vagyunk mi látva szerezésével — gunyolódott anyám. — Mond csak, tett már ez a Baruch valamit, hogy az üzletedhez hozzásegítsen?

— Még nem, válaszolta vidáman apám. — De azt mondta mindennap gondol erre.

Baruch Goldfarb nem segített apámon. Nagyszerű ígéreket tett és ugyanolyan nagyszerűen megfeledezett az ígéréitől. Közben azonban mindenféle történt. (Folytatjuk)

### A Magyar Színház heti műsora

Szerdán este 9 órakor: Kényes válóper. (Sorozatszám 118.)

Csütörtök mozielőadás 3, 5, 7 és 9 órakor: Tánco huszárok.

Péntek mozielőadás 3, 5, 7 és 9 órakor: Tánco huszárok.

Szombaton este 9-kor: Lámpaláz. (Operett-újdonosság. Csak felnőtteknek!) Bérletcsere: 21. szám. A. Neményi Lili, Ihász Aladár, Tompa Béla, Selmezy, Putnik, Leóvey fellépése. Fi gyelem: az első felvonás után 50 darab jegyet sorsolnak ki a közönség között, amelyek a Maya szerdai, február 10-iki premierjére lesznek érvényesek. Sorsjegy nincs. A belépőjegy a sorsjegy. Sorozatszám: 119.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Mágna Miska. (Sorozatszám: 120.)

Vasárnap este 9 -kor: Alvinci huszárok. (Sorozatszám: 121.)

Hétfőn este 9-kor: Viktória. (Sorozatszám: 122.)

Kedden este 9-kor: Hushagyó keddi vídám komédia. Sorsolások. (Bérlet 20. szám. B. Sorozatszám: 123.)

Szerdán este 9-kor: Maya. Premierbérlet 20. szám. Sorozatszám: 124.)

### A cluji Román Opera műsora

Arad: Szerda, február 3: A trubadur. Csütörtök, február 4: Bohémélet. Timisoara-Temesvár:

Péntek, február 5: Cigánybáró. Szombat, február 6: (délután) Bohémélet. Vasárnap, február 7: (délután) Jancsi és Juliska. Vasárnap, február 7: (este) A trubadur. Hétfő, február 8: Cigánybáró.

### ASTRA Mozgó műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órakor Egy film, amelyet meg kell nézni! Cimarron, amerikai filmkolozsus német változatban. Richard Dix, Estelle Taylor, Irene Dunne. Tizenegyezer szereplő.

### SELECT-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órakor Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órakor Zsuzsi rendet csinál, vigjáték. Főszerepekben Truus van Aalten, Maria Forrescu, Mary Parker. Jón: Felix Bressart leguyabb szenzációs filmje: Ónagsága autót vezet.

### CORSO-MOZGO műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órakor utóljára Tánco a kongresszus. A szezon legkimagaslóbb, szenzációs UFA filmgyárézevi vigjáték premier slagere. Főszerepekben: Lilian Harvey, Willy Fritsch, Conrad Veidt és Lil Dagover. Péntek, szombat és vasárnap; kedvezményes és szabadjegyek nem érvényesek.

Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órakor Premier Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor

A napkelet leánya. Lloyd Corrigan rendező kettős sikere. Főszereplők: Ana May Wong, Sessue Hayakawa, Warner Oland. A kelet két legnagyobb filmszínésze alakítja ebben a nagyszabású remekben a főszerepet, akik világhíressé tették e filmet. Műsor előtt leguyabb világhíradó.

### URANIA-MOZGÓ műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órakor Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órakor Varsói unokahúgom, vigoperett. Főszerepekben: Liane Haid, Fritz Schultz, Szőke Szakáll.

### Szinkör-Mozgó műsora

#### Hollywoodi esküvő

A Szinkör Mozgó elragadó Fox-operettet játsszik ma utóljára: a Hollywoodi esküvőt. Ez a film, amely a legtöbb amerikai filmtől elütően nem beszél, hanem kizárólag zenés, énekes operett, meghatóan és sokszor kacagtatóan egyesíti magában az európai és amerikai romantikát. Még a régi jó időkben játszik. A nagyherceg Bécsben beleszeret egy operettprimadonnába; anyja természetesen mindent elkövet, hogy a herceget ettől a házasságtól megmentse, de a herceg egyszerűen megszökik, mint egyszerű munkás megy át Amerikába, Hollywoodba ahol azután a legmeglepőbb és legkalandosabb módon találkozik szerelmével, akivel most már a felfelvőgép előtt esküszik örök hűséget, de csak ők ketten tudják, hogy a komédia, amit játszanak — valóság. Elragadó zenéjű, friss operett, amelynek kitünőségéért kezkesedik Oscar Strauss zenéje.

Szerda 3, 5 és 7 órakor

Hollywoodi esküvő, filmpoperette 10 felvonásban. Zenéjét szerző Strauss Oszkár. A főszerepeket játssza: Norma Terris és John Murray. Helyárak: a 3 órai előadásokon 10 és 20 lej. Az 5 és 7 órai előadásokon 10, 20 és 30 lej. Kitérő kísérő műsor.

Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órakor premier! Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor Szombat 3, 5 és 7 órakor

Hangos superattrakció! Tánco huszárok, nagy látványos operette 10 felvonásban. A főszerepekben: Gretl Theimer, Verebes Ernő és Oszkár Karlweiss. Új hangos híradó. Zenés énekes kísérő műsor. Helyárak: 3 órakor 10 és 20 lej. 5, 7 és este 9 órakor 10, 20 és 30 lej.

## APRÓ HIRDETÉSEK

Kétszobás komfortos lakás kiadó. Reg. Ferd. 70.

Megérkeztek a leguyabb bécsi sablonok. Montirozás, függönyösszeállítás, csipkebevarrás, kelengyekészítés, izlésees kész diványpárnák Fisch Böske kézimunkaszalónjában. Str. Gh. Baritiu 16.

Harmincas, jömegjelenésű abszolút urib ember megismerkedne feltétlenül uricsaládból való, művelt csinos urileánnyal. Leveleket „Vasember“ jeligére a kiadóba kér.

## Dávid Golder

A szegény zsidófiából lett nagystílű bankár életének regénye főlemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovszkij regénye egyike az utóbbi évek legmaguyabb sikerű könyveinek. Ára füzve 136 lej. Ára kötve 204 lej. Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Szerda, 1932 február 3.

HI

Telit

Furesa, ugy-e, hönök elé hölgyeim felvonás előtt, sőt megpróbálom bekegyetlen felvonásmat.

A baj úgy tört kórház-sorsjegy nek bonyodalmaimra úgy éreztem rabarebám. A sorsreffert, a sorsjegy sorsjegy visszazsibnyígyileg deponjegy fölött kibékülhíftetve, likvidálhuzta a milliót, önemü feltől, három De befejeződhetikbohózat, amit az

Leültem, hogy a fönyereményről mely témával úgy három kötetre te szines hir válik bejött. Még jó, hoglett három felvonó

Kész volt, fölvi a színházba. Nézz és akkor visszagó vagy eldohom. Az Régóta nem neve A kéziratot pedig rektorat. Menjel

Elsáncolva íróa leszen, titokzatos Janovics direktor. kézirát.

— A címét elol zigánlitan — jó mondja, mit csin mennek, nem ad ven-ötvenperces

Elkezde olvas az egyik oldalt, sító, jött a pénz telefon. Kelletlen klatot.

— Mondok ma Amre. Bucsuzzunk — Szóval nix? — Nix! — Nix, nix! — semmi mozdulattal nem érzem olyan dig jobb, ha itt k Sanghaiban kapt és nyulok a ke — Hagya, N hogy elolvasom. Kezét adja, jó — Alászolgája

Tegnap este o dukkeremem Titk okoskodtam. — festék, talán a tásának megfele érdekese, négerese Gondoltam, felv az öltözőjébe és festéket, vagy p Ekkor valaki o — Felvonás ut rom beszélni ma Jövö kedden ad Nagyjon jó.

Odafont már a Telitalalat. Az Indra Mamri ka Putnik Bálint le Selmezy Miska vey Leó a sadcha a kacagást biztos vegek számára kérem, hogy hen

Igen tisztelt geztem. Arra k el a szomorú i Mindenki jöjöm nek sorsjegyük meg a milliót ny Neveessenek le

# HIREK

## Telitalalat

Furesa, ugy-e, hogy en most ideallok a teled elö hölgyeim és uraim és jóval a felvonás előtt, söt a próbák legelején megpróbálom bekonferálni egy kicsi, egyetlen felvonásra szabott vígjátékot.

A baj ugy történt, hogy a zsidó kórház-sorsjegy milliós főnyereményével bonyodalmait olvasva, napról-napra ugy éreztem magam, mint egy jó barátomban. A sorsjegy elajándékozva, a sorsjegy visszaszippkázva, a sorsjegy bünygyűleg deponálva, a sorsjegy elvesztve, a sorsjegy megkerülve, a sorsjegy fölött kibékülve, a sorsjegy végül kifizetve, likvidálva. A kisfiú, aki kihozta a milliót, ötszázat kapott a himnusz felől, háromszázat öngyűségától. De befejezödhetik-e vajjon ezzel egy felvonás, amit az élet produkál?

Leültem, hogy kicsi karcolatot írjak a főnyereményről és környékéről. Némi témával ugy van az ember, hogy három kötetre tervezi és ugynevezett szines hírt válik belőle. Ezuttal fordítva jött. Még jó, hogy a sorsjegyből nem lett három felvonás.

Kész volt, fölvittem Kádár Imréhez a színházba. Néze meg, hátha nem jó és akkor visszagöngyölítem egy skicre, vagy eldöhom. Az aligazgató telefonál. Régióta nem nevetett ilyen nagyokat. A kéziratot pedig átadta Janovics direktornak. Menjek föl hozzá.

Előszóval íróasztala mögött ült szélesen, titkosan, spórolós mosollyal Janovics direktor. Íróasztalán, oldalt, a kézirat.

— A címét elolvastam — mondja rezignáltan — jó cím. Telitalalat. De mondja, mit csináljak vele? Operettek mennek, nem adhatok előttük negyvenötvenperces darabot.

Elkezdte olvasni, de alig lapozta át az egyik oldalt, jött a színházi kézbesítő, jött a pénztárnok, megszólalt a telefon. Kelletlenül félretette a Telitalalatot.

— Mondok magának valamit, Szabó Imre. Bucsuzzunk!  
— Szóval nix?  
— Nix!  
— Nix, nix! — mondom megfélemlítéssel.  
— Nem értem olyan súlyosnak. Még mindig jobb, ha itt kapom, mintha például Sanghaiban kaptam volna.  
— És nyulok a kézirat után.  
— Hagyja, Nem kér enni. Lehet, hogy elolvasom.  
Kézét adja, jó egészséget kíván.  
— Aláoszolgája.

Tegnap este állok a színházban és gukkerezem Titkos Itonát. Különös, — okoskodtam, — a szemhéjában a fehér festék, talán a pesti színházak világiatásának megfelel, de itt zavart csinál. Érdemes, négyesen jellegzetes arcán. Gondoltam, felvonásokban fölmelegyek az öltözőjébe és megkérem, szedje le a festéket, vagy piszolgion kevesebbet.

Ekkor valaki a vállamra üt.  
— Felvonás után jöjjön föl. Megakadrom beszélni magával a szereposztást. Jövő kedden adjuk a Telitalalatot. Jó. Nagyon jó.

Odadómt már kiszerepezetten feküdt a Telitalalat. Az egyetlen női szerepet Indra Mami kapta, Ihász Aladár és Putnik Bálint lesznek az udvarlók, Selmeczy Miska a kórház titkára, Leóvey Leó a sodáhen. Olyan együttes, ami a kacagást biztosítja a legrosszabb szövegek számára is. Ne haragudjanak, kérem, hogy hengegek.

Igen tisztelt hölgyeim és uraim, végeztem. Arra kérem önöket, jöjjenek el a szomorú időkben kicsit kacagni. Mindenki jöjjön, főképpen azok, akiknek sorsjegyük volt, de nem ütötték meg a milliós nyereményt.  
Ne vessenek legalább a pénzükrét!  
(sz. i.)

# Borzalmas gyilkosság történt Barlad város nyílt uccáján

## Egy káplár és egy önkéntes ellen merényletet követtek el

Bucuresti-Bukarest, február 2. Borzalmas bűncselekmény híre érkezett a fővárosba Barladból, ahol nyílt uccán három egyen véres merényletet követett el két katona ellen. Este nyolc órakor T. Papa, Gh. Chiriac és V. Negrea 21-23 év körüli fiatalemberek a vasut felől jöttek és találkoztak Cáräbutei Ignat káplárral, aki Balotel Microfan önkéntessel sétált. Mindketten a 23. tüzérezrednél teljesítnek katonai szolgálatot.

Mikor a kis csoport a katonákhoz ért, T. Papa minden szó nélkül előkapta a

kését és két mély szurást ejtett vele a kápláron. A káplár azonnal holtan esett össze. Az önkéntes a káplár segítségére sietett, de ekkor Chiriac balhálántékán szurta. A három merénylő ekkor eltűnt a helyszínről. Balotel, amikor magához tért, segítségért kiabált és a közeli házak lakói nyújtottak első segélyt a szerencsétlenség áldozatainak. A káplár szívéet mind a két döfés átszurta és holtan maradt a földön. A nyomozás megindult. A káplár holttestét a kaszárnyába szállították és ott ravatalozták föl.

— Titkos Iona vendégjátéka. Hétfőn este jelent meg először a kolozsvári Magyar Színház színpadán a Kolozsvárról elszármazott Titkos Iona, a magyar főváros egyik legkeresettebb sztárja a „Meddig fogsz szeretni?” című vígjáték női főszerepében. Első jelenéséből meg lehetett állapítani, hogy mélyrehatóbb drámai szerepekre nem éppen alkalmas, de annál erősebben tudja megszólaltatni a szalonélet minden árnyalatu szenvedélyeit. Dekoratív jelenség, karcsu, kigyóhajlásu, izmos és határozott fellépésű. Nagy, spanyolosan tüzes szemekkel és szép fogsorával a mimika minden lehetőségét aknázza ki, hangja érzékeny meleg, sejtelmes. Egyszer-mászor selypit enyhe affektáltságból, de ez most Pesten a méltóságos és kegyelmes körökben divat és Titkos Iona nem ellenszenvesen alkalmazza. Játéka erősen kultivált, látni minden mozdulatán, keze hajlásain, hogy jó rendezője volt és hogy magából is alkotott. Ambiciózus, jófajta művész. Ezuttal az első felvonásban nem tudott a közönség felé lelkesíteni, de a második már nyíltszíni taptos is kapott kétszer. Az együttes ambícióval játszott. Nagyon jók voltak Bárdi Teréz, Forgács Sándor, Nyerges Ferenc és Tompa Pufi, akik mellett Barys Ödön és Tasnády András tűntek ki. Új erők, méltók rá, hogy jó szerepekben foglalkoztassák.  
(sz. i.)

— A Perlrott Csaba képeiből rendező tombolajáték vezetőségének megállapodása értelmében mindazok, aki Kírály könyvkereskedésben 100 lej erejéig kötetet, vagy könyvet, illetve a Rózsa drogériában 200 lej értékű árut vásárolnak, ingyen kapnak egy tombolajegyvet. Aki tehát a fenti üzletekben 100, illetve 200 lej erejéig bevásárlást eszközöl, ingyen juthat a nemsokára kisorsolásra kerülő tíz darab világhírű Perlrott Csaba festmény valamelyikéhez.

— Egy-és szivérelmeszedésben szenvedő egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvíz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azáltal, hogy a bél-tartalmat kiméletesen távolítja el.

— Kommunista tüntetés Athénben. Athénből jelentik: 50 kommunista tüntetést rendezett és botrányt csapott, mert egyik társuk meghalt a fogházban. A karhatalom valamennyiüket letartóztatta.

— Értesítés az összes nyugdíjasokhoz! Értesítjük a nyugdíjasokat, hogy a Kolozsvári Nyugdíjjeget, az Erdélyi és Bánáti Nyugdíjszövetség irodahelyiségét a Piata Cuza Voda 2. alá helyezte át. (A vasuti üzletvezetőség és kormányzósi palota között.)

— Rádióleadóállomást foglaltak le egy német nemzeti szocialista vezérnél. Berlinből jelentik: Joneck nevű nemzeti szocialista vezérnél, a berlini harci alakulat vezetőjénél egy teljesen felszerelt rádióleadóállomást foglaltak le. A rádióállomást a lefoglalás pillanatában kellett volna üzembehozni s amikor a rendőrök megjelentek, a nemzeti szocialista párt elektrotechnikusai éppen munkába állottak, hogy a felszereléseket kipróbálják.

— Olvad és esik az eső az amerikai téli olimpiász színhelyén. Londonból jelentik: A téli olimpiász színhelyén, az amerikai Lake Placideban olvad és esik az eső. Nem valószínű, hogy az időjárás 4-ig kedvezőre változzék s így az olimpiász színhelyét előreláthatólag át fogják tenni olyan helyre, ahol a hó és jégviszonyok kedvezőbbek. Elhalasztották az amerikai bobsleigh bajnokság döntőjét is, mert a téli olimpiai bizottság nem engedélyezte az olimpiai játékok kezdetét megelőző 8 napon belül verseny tartását a pályán. Ez az elővigyázati intézkedés sem segített azonban, ha egyszer az időjárás nem megfelelő.

# RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, február 3.

Bukarest. 20: Hegedűhangv. 20.45: Zongorahangv. 21.15: Cselló.

Budapest. 9.15: Katonazene. 9.30: Hírek. 12.05: Házikvartett. 12.25: Hírek. 2.45: Hírek. 4(45): Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Hangv. 6: Magyar történeli festészet. 6.30: Olasz nyelvoktatás. 7: Hangv. 8.30: Tóth Imre emlékiratai. 9: Szórákzóató zene. 10.30: Pontos időjelzés, időjárás, majd cigányzene. Bécs. 22.20: Zenekari hangv. Berlin. 22.30: Táncczene. Breslau. 23.15: Szórákzóató zene. Frankfurt. 21.30: Handel műve. Lippce. 19.30: Hegedűverseny zenekarral.

Stuttgart. 19.45: Kedvelt német zenedarabok.

Vársó. 21.25: Schubert dalok. Kattowitz. 17.35: Olasz zene. Riga. 18.30: Csajkovszkij műve. Milánó. 20.30: Szórákzóató zene. Róma. 20: Gr. 21: Opera. Prága. 20: Hangverseny. Pozsony. 18: Beethoven zongoraszonáta. Toulouse. 21.45: Harmonika. 22: Filharmonikus hangv. Stockholm. 20: Szimf. hangv.

Csütörtök, február 4.

Bukarest. 20: Dalest. 20.20: Szimfónikus hangverseny.

Budapest. 9.15: Hangv. 9.30: Hírek. 12.05: Hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Világjáró asszonyok. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: A földművelésügyi minisztérium előadássorozata. 5.30: Másfélórás könnyű zene. 7: Angol nyelvoktatás. 7.30: Wagner: Tannhauser c. operája. — Majd tánclemezek.

Bécs. 20.20: Karének. 21.05: Szimfónikus hangv. Berlin. 20: Szimfónikus hangv. Breslau. 21.20: Beethoven III. szimf. Lippce. 16: Szimfónikus hangv. Vársó. 20.15: Könnyű zene, szoprán énekek.

Kattowitz. 23: Könnyű zene. Milánó. 21: Közv. a Scalából. Róma. 20: Grammfón. 21: Szimfónikus Prága. 19.20: Dalest. Pozsony. 18.05: Hegedűhangv. Kassa. 19.05: Falusi zene. Toulouse. 20: Grammfón. 21.30: Meyerbeer: Hugenották c. operája. Svájci Aleman Adó. 20: Rádiózenekar.

# Vissza a háboruba?

Film-bekedij. Párizsból jelentik: A film útján történő békepropaganda nemzetközi bizottsága, amely Párizsban székel, a 150.000 frankos nagydíjat Eugene Louis Blanchet francia filmszerzőnek ítélte oda „Haldokló ház” című filmszenáriáért.

Repülőgép hozta tengeren át az életmentő gyógyszereket. Newyorkból jelentik: Két matrózt, akik a Trinidad sziget mellett hargonyzó York hadihajón súlyosan megbetegedtek, úgy sikerült megmenteni, hogy egy hidroplán gyorsan hatszáz tengeri mérföldnyírről hozott számukra szérumot. A szérumot a hajóról drótnélküli táviron kérték s a legközelebbi központból azonnal hidroplánon küldték el.

## Vidám sarok

Ellegett párbeszéd a divatos cukrászdában.  
— És mit szolt a völegényed, mikor megvallottad neki, hogy nincs hozományod?  
— Nem tudom. Azóta még nem láttam.

— Az innepelt filmprimadonna néhány hetet a Lidon töltött. Mikor hazamegy, megkérdezték tőle, kiket látott, kikkel érintkezett.  
— Mesés volt, — mondja a diva. — Ott volt Reinhardt Pallenberg. Darvas Lili, Molnár Ferenc, Galsworthy, Molière és Shakespeare.

**MEGJELENT**  
**SALAMON LASZLÓ (SALLÓ TAMÁS)**  
**NINCEN MÄS MEGOLDÄS**

című tanulmánykötete a nagy gazdasági és kulturális krízis problémáiról.

Minden intellektuális embernek, minden a kor gyöttrő problémáival foglalkozó embernek el kell olvasnia!

**Ára:**  
**40 lej**  
**és portó**

# UJ KELET Legújabb hírek

## Landau hatalmas interpellációjában parlamenti ankétot kért a sorocai dráma ügyében

Mirescu szocialista képviselő is interpellált a sorocai ügyben. A kormány rendkívül idegesen hallgatta végig a sorocai interpellációkat és nem volt hajlandó házzájárulni a parlamenti vizsgálóbizottság kiküldéséhez. Nemzeti parasztpárti képviselők is csatlakoztak a zsidó képviselő interpellációjához

### Codreanu a sorocai zsidók megbüntetését kívánta

Bucuresti-Bukarest, február 2. A képviselőház keddi ülésén először Justin Stanescu liberális tiltakozott a nyugdíjak leszállítása ellen, majd Topa dr. kormánypárti módosító törvényjavaslatot terjesztett be az állami sorsjáték törvényvel kapcsolatban abban az értelemben, hogy a koncesszionálás árlejtés után történjen.

Codreanu a sorocai zsidók megbüntetését kívánta

Codreanu vasgárdista kérdi, hogy a kormány milyen intézkedéseket akar foganatosítani azok ellen a sorocai zsidók ellen, akik az ott történt eseményekkel kapcsolatban Románia ellen tüntettek. A sorocai házak falára olyan plakátokat ragasztottak ki, amelyben felszólítják a lakosságot, hogy kergessék ki Beszarábiából a barbár románokat.

A Sărăndar uccai esőeseményeket — mondja és a jasi tüntetőket, akik a grancsárok becsületébe gázolnak, kergessék a határon túl.

Azokat, akik a Dnyeszternél védik a határt, nem szabad megsérteni.

Mirescu szocialista képviselő interpellál Sorocáról

Ezután Mirescu szocialista emelkedik szólásra: — Van szerencsém meginterpellálni a kormányt a Dnyeszter-parton történt gyilkosság ügyében.

A gyilkosság szóra óriási zaj tört ki. A kormánypárti képviselők és cuzisták kitódulnak a padokból és karban kiáltják: le vele, kik a gyilkosok?

Mirescu: Azok a grancsárok, akik tudatosan gyilkoltak.

A zaj még erősödik, fenyegető karok emelkednek a levegőbe. A nagy lármában nem lehet hallani, hogy miket kiáltanak egymás felé. Miclescu elnök hiába csöngtet és hiába kiáltja Mirescu felé: hogy megvonom öntől a szót, Mirescu tovább kiáltja:

— Mi nem sértjük meg a hadsereget, csak azok megbüntetését kérjük, akik csapdába csaltak hat szerencsétlen embert és azokat közönséges módon lemészárolták.

Miclescu elnök követeli a szónoktól, hogy vonja vissza a „gyilkos” szót, majd amikor látja, hogy nem tud boldogulni a szenvedélyekkel, felfüggeszti az ülést.

Csak parlamentáris formában

Öt perces szünet után az elnök Mirescuhoz fordul és a következőket mondja:

— Önnek csak azon feltétel mellett van joga interpellációt bejelenteni, hogy amennyiben tényleg meg van győződve arról, hogy bizonyos hibák történtek, ezeket parlamentáris formában hozza a parlament és a kormány tudomására, ugyanakkor pedig nem sértheti meg a hadsereget. Még egyszer felszólítom, hogy vonja vissza a gyilkosok szót, melyt a hadsereggel szemben használ.

Mirescu:

Az a tíz-tizenöt grancsár, aki a Dnyeszter partján méészárolt, nem a hadsereg. Én a helyszínen voltam és ott állapítottam meg, hogy milyen körülmények között játszódtak le a vérengzés.

A kormány és a hatóságok nem teljesítették köteleességüket.

Jorga: Nem igaz. Azonnal, ahogy értesültünk az eseményekről, ankétot rendeltünk el. Az ankétot a grancsárok parancsnoka Marcovici tábornok folytatta le.

Mirescu: Marcovici tábornok az ankétot azoknak a hatóságoknak segítségével vezette le, akik az ügyben szerepeltek, zárt ajtók mögött s nem akarták felhasználni a rendelkezésükre bocsátott bizonyítékokat. Az áldozatok családjait sem hallgatták meg.

Ottescu belügyi államtitkár válaszolni akar, Singer zsidó képviselő felhívja a figyelmét, hogy Landau képviselő is fel fog szólalni és akkor együttesen válaszolhat a két felszólalásra.

### Landau zsidó képviselő elmondja a sorocai borzalmakat

Landau nagy zajban megy fel a szónoki emelvényre és egy ideig nem is tud szöveghez jutni. Végre Jorga miniszterelnök a következőket mondja:

Jorga csendet kér Landau számára

— Uram, hallgassuk meg a legnagyobb figyelemmel, mert nagyon könnyen lehet, hogy olyan szavak fognak elhangzani, amelyeket azonnal meg kell válaszolni.

Landau: Egészen nyugodtak lehetnek, a legnagyobb objektivitással beszéljek. Van szerencsém a kormányt meginterpellálni a következőkben. Január 8-áról 9-ére virradó éjjel Soroca város közelében hat egyént, akik a Dnyeszteren akartak átkelni lelétek. Az áldozatok szüleitől hoztam érkezett értesítés azt tartalmazta, hogy az illetőket kegyetlenül meggyilkolták, minden bírói eljárás nélkül. Külön ankétot kértek és azt, hogy jöjjenek a helyszínére, mivel az ügy súlyos és az a látszat, hogy a hatóságok tullepték hatáskörüket. Kötelességemnek tartottam azonnal érintkezésbe lépni a sorocai és kisenevi hatóságokkal.

de nem volt kívül szóba állanom, mert a hatósági vezetők nem voltak otthon.

Hozzá kell fűznöm, hogy ezek a szomorú események a világ bármely pontján megtörténhetnek és azért egyetlen kormányt sem lehet felelősségre vonni, de

az viszont a kormány erkölcsi kötelessége, hogy az igazság kiderítését megkönnyítse és a szenciókat alkalmaszra.

Miután gyanítható volt, hogy igen súlyos dolgok játszódtak le, tudomására hoztam a belügyminiszter és hadügyminiszter uraknak a rendelkezésemre álló adatokat, reámutatva arra, hogy ezek szerint a dolgok nem úgy történtek, ahogy a hivatalos jelentés mondja.

Írásbeli kérvényben kértem az illetékes minisztereket, hogy szíveskedjenek egy vegyes katonai és polgári bizottságot kiküldeni, amelyben részt vegyen a zsidó parlamenti csoport egy delegátusa is, hogy ez folytassa le az ankétot.

A hadügyminiszter ur közölte velem, hogy Marcovici tábornok már az ankétot befejezte és nem teljesítheti a vegyesbizottság kiküldése iránti kérésemet. Különben egy második ankétot lefolytathat a sorocai ügyész egy delegátus bevonásával. Ez alkalommal közöltem a hadügyminiszter ural, hogy magam is leutazom Sorocára, hogy személyesen győződjek meg az újról és számoljak be a kormánynak arról, amit megállapítottam. A Marcovici tábornok által január 11-én és 12-én lefolytatott ankétokhoz igen sok megjegyzést fűztem, személyes ankétom tapasztalatai alapján, miután a hivatalos ankét nem világosította meg teljesen az ügyet, amelyet a kormány második kommunikéjében ad acta tett. Bátorodom rámutatni arra, hogy

az ankétot levezető bizottság jelentésében hibák vannak, amelyeket bizonyítani tudunk és sajnálatos, ha

gyunk kénytelenek kétségbevonni információink pontosságát, valamint a kormánynak abból levont következtetéseit, amely ártatlanoknak minősíti a bűnösöket

és kénytelen vagyok új ankétot kérni más alapon az ügy teljes kiderítésére. Rá kell mutatnom arra, hogy ebben a kérdésben az igazságszolgáltatás legfelsőbb jogát védem. Szankciót kell alkalmazni minden törvénytétellel szemben, de alárendelt szervek önkényesen nem szolgáltathatnak

### „A parlamentnek jogában áll ankétot követelni”

Ghelveanu: Sorocában törvénytelen ségek történtek. Az ügyészt megakadályozták a vizsgálat lefolytatásában. A parlamentnek jogában áll ellenőrzést gyakorolni. Önök is be fogják látni egyszer, hogy nem volt érdeke ennek a kormánynak, hogy megakadályozza az ankét lefolytatását. A kormány ne vegye rossz néven, ha a parlament kérni fogja, hatalmazzák fel, hogy az ügyben világosságot derítsen.

Jorga: Köszönöm önnek, hogy megtalálta a hangot a kérdés előadására. Az előbbi felszólalás azonban nem volt parlamenti hangú.

Mirescu: Nem fogadunk el öntől lelkét, hiszen annakidején ellenzéki korában mindig megzavarta az üléseket.

Jorga: Ha valaki azt hiszi, hogy nekünk minden reggel szükségünk van arra, hogy verben mosakodjunk, akkor téved. A kormány teljesíteni fogja kötelességét, de abban az irányban is, hogy az ország

### A belügyi alminiszter szerint kár minden további vizsgálatért

Ottescu belügyi államtitkár válaszol az interpellációkra.

— A sorocai incidensnél — mondja — meghalt öt zsidó és egy keresztény állampolgár. Azért lökték le, mert mert át akartak kelni a Dnyeszteren.

Két kérdés van: felszólították-e őket hivatalosan a megállásra, vagy sem. A válasz: igen. Második kérdés: a felszólítás után, mivel nem állottak meg, joguk volt a grancsároknak tüzelni? A válasz igen. Tehát a grancsárok kötelességüket teljesítették. Az illetők különben nem mertek volna próbálkozni az orosz partra való átmenéssel, ha nem lettek volna bizonyosak, hogy ott nem lövik őket agyon, tehát ha nem lett volna számukra az átszökés előkészítve.

Erre való tekintettel kérem a vita lezárását, mert a sok vita csak újabb tápanyagot ad az országunk elleni propagandára.

Két ankétot folytattak le különben ebben az ügyben.

Landau: Csak egyet.

Ottescu: Egy hivatalosat és egy vegyest. Kérem az ügy lezárását. A grancsárok szászázalékosan teljesítették kötelességüket.

igazságot a legsúlyosabb büntetés formájában, amelyet az ország törvényei és alkotmánya tiltanak. Az a szenvedélyes kampány, amelyet ebben az ügyben bizonyos körök indítottak az ügy eltussolására és a világosság felderítésére haragot folytatók megsemmisítésére, nem fog visszariadni attól, hogy a közvélemény számára a világosság kiderítését kérjük és a bűnösök méltó megbüntetését.

Parlamenti ankétot kér a Zsidó Párt

Landau ezután indítványt tett le a képviselőház asztalára, amely szerint a kamara parlamenti vizsgálóbizottságot küldjön ki a sorocai ügynek megvizsgálására. Az indítványt aláírták Landau, Diamand, Reifer, Singer képviselők, továbbá Jacobsescu, Grigoriu, Rojgovan, Graur, Gheorghieanu, Creanga, Gherman, Mirescu, Lucian, Ilian és Flueraş nemzetiparasztpárti, illetőleg szocialista képviselők.

Ghelveanu hangoztatja, hogy az ügyet nem szabad könnyelműen kezelni. Az ő álláspontja ellenkezik Jorgával, amely szerint Marcovici tábornok ankétja után nem férhet több szó a kérdéshez.

Jorga: Én nem azt mondtam, hanem kijelentettem, hogy a hadsereg presztizsét nem szabad megsérteni.

Flueraş tiltakozik a hang ellen, amely a miniszterelnök beszél a képviselővel. Óriási zaj tör ki. Jorga kéri az elnököt, hogy Flueraş szavait ne vegyék be a parlamenti naplóba, mert az nem mutatja a politikai iskolázottságot.

Lucian: Itt nem ön az, aki diktál. Nem ön írja elő a házzabályokat.

Jorga: Nem ijedek meg az önök fenyegetéseitől.

határát védő katonai testület presztizsét megvédi.

Codreanu: Ne felejtjük el, hogy Sorocában lötték le Poetas tábornokot is.

Landau: Harcban lötték le, roham alkalmával.

Cantacuzino tábornok megy a szószékre. Hangoztatja, hogy Mirescunak és Ghelveanunak tekintetbe kell vennie azt, hogy a Dnyeszter partján nem olyan könnyű a grancsári szolgálat. Naponta nem is egy grancsár hull el a Dnyeszter parton, sok úgy, hogy hátulról tört szurnak a vállába. Egy év alatt nyolcszáz grancsár pusztult el a Dnyeszter partján.

Brabanescu lupista csatlakozik az interpellációhoz, amellyel kapcsolatban ő a tighinai kommunista zavargásokról fog beszélni. Úgy látszik — mondja —, hogy az interpelláló urak nem tudják, hogy milyen kommunista agitáció folyik Beszarábiában.

### Akinek jó üz

Ma már a saját man Anghelnek, a dásznak azt a megület a háboru. Roket a hősi halál földi árnyékvilágbanaknak és vakolnazonban a háborukasszái számára.

Az általános szanos, kivételek iselőre a kelletténolyanok, akik szálet, sőt a mai üzleban az egyedüli a szerencsés halnunk a prágai Sés részvényeseit, vágnak zsebre hogy Sanghaiban kingban és holnapár ezer japán és Skodák ugyani

Most még nem kCsak nyugdíjba k sokat. Akik minden sem értenek.

És hozni helyettik akik nem tudnak k alább értik a mest

Ma már a saját man Anghelnek, a dásznak azt a megület a háboru. Roket a hősi halál földi árnyékvilágbanaknak és vakolnazonban a háborukasszái számára.

Az általános szanos, kivételek iselőre a kelletténolyanok, akik szálet, sőt a mai üzleban az egyedüli a szerencsés halnunk a prágai Sés részvényeseit, vágnak zsebre hogy Sanghaiban kingban és holnapár ezer japán és Skodák ugyani

Most még nem kCsak nyugdíjba k sokat. Akik minden sem értenek.

És hozni helyettik akik nem tudnak k alább értik a mest

Ma már a saját man Anghelnek, a dásznak azt a megület a háboru. Roket a hősi halál földi árnyékvilágbanaknak és vakolnazonban a háborukasszái számára.

Az általános szanos, kivételek iselőre a kelletténolyanok, akik szálet, sőt a mai üzleban az egyedüli a szerencsés halnunk a prágai Sés részvényeseit, vágnak zsebre hogy Sanghaiban kingban és holnapár ezer japán és Skodák ugyani

Taxa postală platite in numerar No. 224.716-929.

da Baron L. Pop (vol Telefon: 9-77. Előfizvonta 110, negyedév 600, egészévre 1200 havonta 1, negyedév egészévre 10 dollár értékű valuta. Hirdeszerint. Az „UJ KELET” hársági zsidóság az Clakeak utánnymára megjelölésével

### Szendes Kine-ia háboruság

Párizsban és Berlinbeleti háboru. A két nyilván Newyorkban kínai vendégfogásban nem japánok, valamint me szelekcio van jelen.

Kínai vendégfogásban nem japánok, ahol pár h meghittségevel japán ényalagatták a sárga fajjét a fehérek elle

azonban fölrobbantak mire az összedugott és az együttes feivonu len ugys mint problén Am Párizsban, Berlhan nemcsak a japánok a maguk ügyénel Távölkeleten zajlik, h nemetek és jenkik is tak: Kinabaratokra Nippon rajongói elut kimonót, a Kinabara pénzért nem vennék r selyemből szőtt belép problémákat vetett f

Anélkül persze, h megmondolnák, hogy piamák vagy általvet szülnék, vagy Lillebe

Tudósok, szak és miniszterek

Az emebr azt hinnak egyáltalában a minisztertség. Hiszen tette ki az öt annyir séggel, hogy bármik ügyminiszteri tárcát litikusnak, aki nálánálni az ország a életét.

Könnyű Argetoian Nagylelkű is mar székét is megörzi.

Mert ha még kom volna tárcáját, akkor litikus akadt volna, köztöz felelősségén volna a pénzügymin

A tudósok kormá rendbehozta az orsz ügyminiszteri székre gondolnak szívesen így megy tovább, Ió életfogytiglan korm

Még megérjük, I lem és a minisztere tudosa elsirja egy fogtam, de nem eres

Adná majd akkor miniszterelnöki stais a főkincstárnok kinek.

Most még nem kCsak nyugdíjba k sokat. Akik minden sem értenek.

És hozni helyettik akik nem tudnak k alább értik a mest

Ma már a saját man Anghelnek, a dásznak azt a megület a háboru. Roket a hősi halál földi árnyékvilágbanaknak és vakolnazonban a háborukasszái számára.

Az általános szanos, kivételek iselőre a kelletténolyanok, akik szálet, sőt a mai üzleban az egyedüli a szerencsés halnunk a prágai Sés részvényeseit, vágnak zsebre hogy Sanghaiban kingban és holnapár ezer japán és Skodák ugyani

Most még nem kCsak nyugdíjba k sokat. Akik minden sem értenek.

És hozni helyettik akik nem tudnak k alább értik a mest

Ma már a saját man Anghelnek, a dásznak azt a megület a háboru. Roket a hősi halál földi árnyékvilágbanaknak és vakolnazonban a háborukasszái számára.

Az általános szanos, kivételek iselőre a kelletténolyanok, akik szálet, sőt a mai üzleban az egyedüli a szerencsés halnunk a prágai Sés részvényeseit, vágnak zsebre hogy Sanghaiban kingban és holnapár ezer japán és Skodák ugyani

Most még nem kCsak nyugdíjba k sokat. Akik minden sem értenek.

És hozni helyettik akik nem tudnak k alább értik a mest